

НАРОДНА КУЛТУРА

ОРГАН НА МИНИСТЕРСТВОТО НА ПРОСВЕТАТА И КУЛТУРАТА

ПО-МАЛКО ЧАСОВЕ ПО-ВИСОКИ ИЗИСКВАНИЯ

От идната учебна година часовете по идеологическите дисциплини се намаляват общо с около 80—100 часа. За някои висши учебни заведения (медицински, висши учебни заведения по изкуствата) се намаляват преди всичко часовете по политическа икономия, а за други (техническите висши учебни заведения) — часовете по марксистко-ленинска философия. Правни се известни съкращения и на часовете по история на КПСС и история на БКП.

Намаляването на хорариума по идеологическите дисциплини се наложил поради няколко обстоятелства. Всепризнато е, че учебната заетост на нашата студентска младеж в последните няколко години нараснала извънредно много. Това влоши самостоятелната им ежедневна работа над учебния материал. Доколкото, въпреки всичко една част от студентите намират време за работа, то става за сметка на почивката и на културните развлечения. Намаляването на хорариума само по идеологическите дисциплини няма да доведе до значително увеличаване на времето за самостоятелна работа. Но ние очакваме, че и преподавателите по редни общо-теоретични дисциплини ще ликвидират с досегашния стремеж непрекъснато да увеличават своите часове. Ако това стане, седмичната учебна заетост на студентите значително ще се намали, значението на самостоятелната им творческа работа ще порасне и те по-добре ще се готвят за практическите упражнения и семинарните занятия. Всичко това ще се отрази благоприятно на целия учебен процес.

Всёобща е констатацията, че през последните години съотношението между специалните и общо-теоретичните дисциплини във висшето учебно-научно заведение се изменило значително в полза на теоретичните. Да вземем за пример такава основна дисциплина в медицинските висши учебни заведения, каквато е акушерството и гинекологията. През последните години тя се изучава в 120—180 часа (вместо 300—360 часа). Това не може да не се отрази на специалната подготовка на нашите студенти. Очевидно е, че таква положени не бива повече да се търпи.

Освен това, както нееднократно е отбелязано, редица въпроси на марксистко-ленинска теория се преподават няколко пъти в курсовете по различните идеологични дисциплини. Разглеждайки се и въпросите, които са изучавани още в гимназията курс по история на СССР и история на България. Повторението на изучаван учебен материал отнема без полза известно време и часове и се възприема от слушателите със значително по-малък интерес. Съкращаването на хорариума по идеологическите дисциплини трябва да доведе именно до премахването на излишните повторения, на историзма и емпиризма в преподаването.

Намаляването на часовете по идеологичните дисциплини в никакъв случай не означава подценяване на тяхната роля и място в системата на нашето висше образование. Касае се за таква намаляване, което е напълно осъществимо в условията на постоянната ни работа за подобряване на преподаването на марксистко-ленинската теория. За това се изискват обаче много усилия от страна на всички преподаватели по идеологичните дисциплини.

Необходимо е преди всичко да се прегледат, обсъдят и уточнят още веднъж досегашните програми по всички идеологични дисциплини.

ИЗЛОЖБА В СТАРА ЗАГОРА

В Стара Загора бе открита изложбата „Осемдесет години от боевете при Стара Загора и Шипка“, уредена от окръжния народен музей. В 21 табла са показани много факсимилета снимки, карти и други документи, отразяващи подготовката, хода на Освободителната война и събитията непосредствено след нея. Голямо внимание е отделено на национално-революционното движение в Старозагорски окръг и участието на българските опълченици и видни старозагорци във военните операции. Централно място в изложбата е дадено на епичните боеве при Стара Загора и Шипка. Единадесет табла възпроизвеждат най-драматичните епизоди от тия боеве, покрити с неувяхваща слава, показват пълния разгром на турците и превъзходството на руското военно изкуство. Няколко табла сочат помощта на братята руси при уреждането на младата българска държава. Изложбата ще бъде открита до 12 август т. г.

ДИМИТЪР ТОМОВ

От ГРОЗДАН ВЕКЛИОВ

Преподавателите, натрупали значителен опит в досегашната си практика, трябва да използват този опит при преработването на програмите.

Нужно е още отсега всеки преподавател и асистент да започне подготовката на свои лекционен курс, респективно на тематичния план за упражнявания през новата учебна година.

В това отношение могат да помогнат много създадените през миналата година учебно-методични единици. Те трябва да обсъдят обстойно и задълбочено основните въпроси на преподаването по идеологичните дисциплини, тематичните планове на лекциите и упражняванията, както и отделни възлови лекции.

Нужно е също катедрните съвети да поставят и разглеждат някои основни въпроси на преподаването, особено по дисциплините, по които има намаление на хорариума. От тях се изисква да обсъдят и разграничат и въпросите, които ще се преподават в отделните идеологични дисциплини, за да се премахнат повторенията.

Може да се очаква, че през следващата година учебната заетост на преподавателите и асистентите по идеологическите дисциплини ще бъде по-малка от досегашната. Това ще създаде благоприятни условия за подобряване на научната работа в катедрите по марксистко-ленинизъм. От друга страна намаляването на учебната заетост трябва да

доведе до по-активно участие на нашите преподаватели в идеологичната работа на висшите учебни заведения, до по-тесно свързване на катедрите по марксистко-ленинизъм с останалите катедри, за да се подобри работата по идеологичното изграждане на другите преподаватели.

Катедрите по марксистко-ленинизъм могат и трябва да оглавят студентската самостоятелност по изучаването на марксистко-ленинската теория. Досега, като разчитат на катедрите по марксистко-ленинизъм, организациите на ДСНМ във висшите учебни заведения слабо се занимават или почти не се занимават с въпросите на марксистко-ленинската теория. На всички са известни големите успехи, които РМС и БОНСС в миналото имаха в това отношение, при много трудни условия, опирайки се именно на самостоятелността на учащата се младеж (кръжоци, семинари, реферати, доклади и пр.). С нищо не може да се оправдае нашето бездействие сега, бездействието на организациите на ДСНМ. Да се оглави и ръководи това дело е благородна задача на катедрите по марксистко-ленинизъм. Изпълнението и може до голяма степен да съдейства за изграждането на марксистко-ленински мироглед у студентите.

По-малката учебна заетост ще допринесе за по-тесното свързване на преподавателите по идеологичните дисциплини с практиката на нашето социалистическо строителство. Занапред преподавателите ще могат да бъдат изпращани на работа по предприятия, селски стопанства, партийни комитети, за да се запознаят с конкретните въпроси на нашето строителство.

Това ще помогне да се преодолее такива сериозни недостатъци в преподаването на марксистко-ленинската теория, каквито са абстрактността, догматизмът и схематизмът.

В този брой

РЕПЕРТОАРЪТ НА ТЕАТРИТЕ ЗА НОВИЯ СЕЗОН
НАЦИОНАЛНАТА ФОРМА В НАШАТА ЖИВОПИС
КАК ДА СЕ ОРГАНИЗИРА ПО-ДОБРЕ САМОДЕЙНОСТТА
ВЪПРОСИ НА ИЗДАТЕЛСКОТО ДЕЛО
СПОРЪТ ЗА МОДЕРНАТА МУЗИКА
ИЗКУСТВОТО НА БАЛЕТ-МАЙСТОРА

ОБСЪЖДАНЕ НА СПИСАНИЕ „КАРТИНА ГАЛЕРИЯ“

Излезли са пет книжки от новото юношеско списание за изкуство и литература „Картина галерия“, издание на двата най-големи творчески съюза — на художниците в България и на българските писатели.

За да се улеснят редица проблеми по отношение образа на списанието, редакционната колегия свика обсъждане в тесен кръг от специалисти — художници и писатели. Изказаните се бяха еднодушни, че списанието е нужно, полезно и извременно.

Младен Исаяв, Ран Босилек, Ламар, Иван Ненов и др. изразиха общото мнение, че и изобразителните, и литературните материали, поместени досега в списанието, са непонятни за децата. Те трябва да бъдат по-образни и популяризи, по-интересни и забавни, живи и анимирани. „За децата“ — каза Ран Босилек, — писателят трябва да пише сякаш че рисува — образно, увлекателно. Детето да вижда героя и картината. А художникът — да рисува като че реди звучни стихове — ритмични и обаятелни.“

В МОСКВА — С МЛАДЕЖТА ОТ ЦЯЛ СВЯТ

НАШИТЕ УЧАСТИЯ В КОНКУРСИТЕ

МОСКВА, 2 АВГУСТ. (По телефона от нашия пратеник)

Седмича вече от как Москва кипи от младост, лее, танцува и се весели. Фестивалът е в разгара си. Целият огромнен град — с неговите обширни паркове и площади, многобройните магистрала и крайбрежни улици, десетки концерти и театрални зали, детски театри и стадиони — сякаш е превърнат в една тиганска естрада, на която талантливата младеж от петте континента показва своето майсторство във всички области на изкуствата.

А гостоприемните домакини — москвичаните — са създали всички условия на гостите си да проявят своите дарования. Те са направили още по-красив своя град. Празнично нагледна и приветлива, особено красива е Москва вечер. Тогава тя цъфти в светлината на над 200 площади, улици, мостове и булеварди грейт в илюминации. Най-хубавата украса на

града в тези незабравими дни са жителите на Москва, хората — с грейнали лица, с искрящи очи, усмивки, развълнувания. Те застават на асфалтовото платно на градските магистрала, образуват шпалери, втурват се към колите, всеки протреща ръка, за да срещне друга, приятелска ръка.

С МЛАДЕЖТЕ ФЕСТИВАЛИСТИ

Манифестацията на обич се проявява към всички чуждестранни делегации, към всички гости. За всички се полагат най-топли грижи. Такива каквито едва ли би могъл да си представи човек. Чуждестранните делегации са настанени в най-хубавите хотели на града, имат всички удобства, хранят се в най-добрите ресторанти.

Някои от делегациите са настанени в централните райони на Москва, а другите — в по-крайните, 1,200-те български младежи и девойки живеят в хотел „Турист“ — голям комплекс от сгради, близо до университетите по своите размери, устройство и архитектура. Всъщност селскостопанска изложба,

Московски ученици и тийски студенти на фестивала

Нашите младежи заемат десетте етажа на два корпуса. В съседните корпуси на хотела са англичаните. Младежите от двете делегации, се обединява бързо. Това става още в първите дни след пристигането. Беше петък — 26 юли. Автобусите с номер 3 и надпис „България“ и „Великобритания“ един след друг се връщаха от центъра на Москва, където бяхме направили първата си разходка и първата си екскурзия до забележителните места на светската столица. Беше още рано, за вечерта и младежите от нашите два корпуса се събраха на площадката пред хотела. Разменияха се, първите впечатления, споделяха се възторгите. Изведнъж сред младежката тълпа забумта тълпа, писнаха кавали, заситинка гдулки. От само себе си се разтвори кръг, младежките ръце се преплетоха, люлца се хоро. Веселбата на нашите младежи, прилича и англичаните. Отначало те бяха само трима — слаб рижоск момък, обленен в шотландски костюм, и две девойки. Как стана това, не можа да се разбере, но изведнъж рижоският шотландец се намери между две девойки от Хасковския ансамбъл. Той несръчно разматяше краката си в бели тегли, а фустанелката му се делеше в тукта на хорото. След това дойдоха и други англичани. Повекоха се и първите разговори. На следната вечер в един ресторант се състоя първата среща между двете делегации.

Младежта в Москва е обхваната от една застрашително разрастваща се и твърде странна, но съвсем безопасна епидемия — значкомания. Собствено от нея боледуват не само московските младежи, но и възрастните москвичани и москвичанки — с една дума — всички, които се намират в Москва в този момент.

Значки разменят всички и навсякъде — по улиците, в метрото, по автобусите и тролейбусите, в трамваите и градните. В Москва, че срещните стогини и хлядаи коледионери на значки. Някои са вече известни рекордьори. На стадиона „Ленин“ пред мен стоеше един

шотландски младеж, чието бяло шатчене бе украсено с не по-малко от 30 най-различни значки. От трогните шапки на италианските студенти като звънчета звъннат наизти от значки. Разноцветните платове и наметала на индусите и младежите от Близкия Изток и Африка, целите са обисипани със значки. Някои от тях вече напомнят метални брони. В Москва се разменят не само значки, разменят се марки, събират се автографи. Всеки иска да има нещо за спомен от някого. Тази размяна е един от изразите, една от формите на дружба, една проява на желанието да се живее в мир и сътрудничество.

В Москва са пристигнали над 1,000 чуждестранни журналисти, радиожурналисти, кинооператори, фоторепортьори. Това е една шумна и разностранна тълпа от мъже и жени, въоръжена с огниелителната бяла значка с надпис „Преса“, „Кино“ или „Радио“. Тя може да бъде срещната на всяко по-важно мероприятие и проява на фестивала, а най-вече в хола на хотел „Москва“, където е презентират. Този категория фестивални гости с не по-малко нетърпение очакваше откриването на фестивала, а когато той започна, тя се стъпса:

— Къде и как да започне, кое ще е най-важното?

Ето само десет, петък, 2 август какво има да става:

В девет часа сутринта на различни места ще се състоят 6 „срещи по професии“ на младите селскостопански работници, на работниците-строители, на младите журналисти, среща върху проблемите на професионалното образование, среща на младите техници, на младите железничари. В 9 и 30 часа ще станат две „срещи по интереси“ — на рибарите и фиделитистите, а в международния клуб за среща — на младите депутати, от 11 часа започват концертите на отделните народи: Великобритания (4 концерта в един ден), Китай (3), Съветския съюз (7), Чехословакия (3), Финландия, Полша, Румъния (2), Мексико, Монголия, Франция, Швейцария, Швеция, Югославия, ГФР. Освен това има три големи концерта — Албания, България и Израел.

Продължава и първият тур от международния художествен конкурс по пеене, пиано, струнки, духови и национални инструменти, акордеон, цирково изкуство, любителски хорове, народни и класически танци.

Дават представления цирковите на ГДР, Монголия, Китай, България, Чехословакия, Румъния, Полша и Съветския съюз. В Московския университет, в международния студентски клуб ще се състоят 4 срещи, ще бъде изнесен концерт, кинопрожекция, разни вечери. В 25 кинотеатра и открити естради ще се проектира филми от международния кинофестивал и т. н. и т. н.

(Продължава на 5-а стр.)

Наскоро по екраните на кинотеатрите излиза новият игрален филм — българо-чехословашка продукция „ЛЕГЕНДА ЗА ЛЮБОВТА“ по известната поема на популярият турски писател Назъм Хикмет. Сценарий — Вацлав Кршка и Ярослав Беранек. Постановка — В. Кршка. Режисьори — Я. Беранек и Кирил Илйичев. Оператор — Ф. Печенка. В главните роли: Жени Божинова, Емилия Радева, Апостол Карамитев и др. На снимката: Апостол Карамитев в ролята на Ферхад и Емилия Радева в ролята на Ширин.

ПРЕЗ ЛЕТНИЯ СЕЗОН

Варненският народен театър „Св. Кирил и Методий“ откри летния си сезон на 1 август. В репертоара му са изнесени съветски творби „На добър час“ от Розов и „Майка на своите деца“ от Афиногенов. Колективът на театъра репетира усилено две нови пьеси, премиерите на които ще се състоят в началото на септември. С особен интерес се очаква постановката на българската пьеса „Продадена“ от Иван Средногорец. Гост на театъра е режисьорът Алфред Радок, който ще постави чехословашката класическа драма „Мариша“ от братя Мршчкови.

НИКОЛАЙ СТАЙКОВ

ХЛЯБЪТ

По изгрев блесне ли разискрено
небето с багра на лале,
иди, та се не радвай искрено
на плодородното поле!

Безкрайните пшенични блокове
като конана мед лъжат,
доматите пръщат от сокове
и аленят с ярък цвят.

Сияят весело огнищата
на цъфналата слънчоглед
и ще речеш, че по стърнищата
кръстци-бойци настъпват в ред.

Но тая гледка на обилие
не би могла да засени
неизброените усилия
на хората през тия дни.

Кои ще бъдат помагачите
при тежките комбайни днес?
Готови ли са събиращите
на фивата суха смес?

Памукът е за окопаване,
лъзата искат нов разтвор,
а пък за сърп стоят изправени
житата в летния простор.

И тичат сутрин разтревожени
и звеноводи, и жени
сърпове, през рамо сложени,
и въздухът от глъч звъни.

„Не нещо друго, ами хлябът ти
под вятър и под дъжд стои!
За кукли плачат триста работи.
Ден за година се брочи.“

Тъй ти се иска ти юнашката
да изругаеш по адрес
на хитреците от опашката
сред общата тревога днес.

Или набръчка ли светкавица
за миг небесното лице,
ти трепваш, като че пиявица
се влива в твоето сърце.

На тебе ти са мили хората
и хлябът, който тук расте
и който въпреки умората
сега прибират с радост те.

че се наричат „перспективни“, не могат да обхващат проблема в цялостта му по перспективна. За да се използват до максимума ограничените възможности на нашите издателства, трябва издаването на класици да се планира или поне да се насочва в съответствие напред — и това не е толкова трудно, понеже тя е нещо стабилно и устойчиво, в нея не идват новости, които да разтурят всеки ден, нито пък се влияят от сезонните и конюнктурни изменения.

ЗА НАЦИОНАЛНАТА ФОРМА

В НАШАТА ЖИВОПИС

От Величко КОЛАРСКИ

Често казваме, че нашето изкуство трябва да бъде национално по форма и социалистическо по съдържание. Как обаче трябва да се разбира понятието национална форма в изобразителното изкуство и по-специално в българския живопис? В настоящата статия ще направя опит да изложя мнението си по този въпрос, въз основа на повод от статията на А.т. Божков „По някои въпроси на художественото наследство и неговото използване“ (сп. „Изкуство“ кн. 1 — 1957 г.).

А.т. Божков изтъква, че в по-старото изкуство националното своеобразие е по-ясно изразено, поради големия изолационизъм на народите един от друг в миналото, докато в по-ново време, за толкова своеобразие съществуват много по-малко условия. Той с основание пише: „Днес обаче нещата се усложняват, и то не само защото формалистите отнеха изобилно националността в културата и изкуството и заплуваха по течението на беззастенчивия космополитизъм, но защото и самият живот претърпял характер. По самата си същност той става много по-интернационален — близък за много страни, до степен националности. Обектите на хората в цяла Европа започват да се подчиняват на един принцип. Динамиката нахлува навсякъде. Вкусните, нравите и обичаите на хората като че вече не признават граници. Новата идея, която възниква, е вече не само проява на отделен индивид или колектив от дадена нация — тя е едновременно интернационална — тя се издига не само от една страна, в нея се включват и знанията на съседите“. По-нататък авторът, след като си задава въпроса: „Какво трябва да се прави, за да запази националния облик в изкуството на съвременния художник, пише: „Митов и Марквичка бяха националисти и това е било подкрепено във всички случаи. Но те рисували не само националните обрече, но и костюмите на хората с шевци и украси, които бяха пасни редица столетия от поколенията. А днес и едините, и другите като че са скрити вече от погледа на художника. Те остават скрити някъде из затътителните краища, на балканските села“. По-нататък А.т. Божков си задава въпроса: „Но къде да търсим националните елементи днес? и продължава: „Отговорът може да бъде само един — пак в действителността и в урните на традицията. Ние днес не можем да рисуваме така, както рисували прадедите ни светлите по малките църкви. Но нима не може да се вземе нещо от особеностите в тяхното виждане? Разсъждавайки какво би могло да се вземе от нашата стара живопис, А.т. Божков стига до извода, които за мен не са убедителни. След като прави няколко отговора, че националните форми са се развили и че творческото почерк на Доспевски не бива да се абсолютизира, Божков все пак смята, че „От творчеството на Доспевски... и днес може да се вземе много. И то не само що се касае до дълбочината на състоянието, от него може да се вземе поука за характера на линията, пространствеността и пр.“

Ако разбираме правилно мисълта на А.т. Божков, то според него излизат че в характера на линията, цветовете, пространствеността и пр. в изкуството на Доспевски има някакви особености, които придават национален облик на посочените изразни средства. В какво е изразен този облик авторът не пояснява. Верно е, че линията, цветовете и пр. на Доспевски съществуват някои особености, но това са особеностите на неговия личен стил. Но защо трябва в някои от тези лични стили особености в живописа на Доспевски да се търсят поуки относно националната форма?

Между някои наши художници съществувало убеждението, че националната форма в изкуството трябва да се търси, ако не изключително, то поне отчасти в своеобразието на изобразителните елементи на живописа като линия, цвят, цвят и пр. Въз основа на това убеждение у тях се появява стремежът да търсят в нашето художествено наследство главно от епохата на Възраждането такива линии, цвят и композиционни похвати, които да изразяват националното своеобразие. Те вярват, че ако такава национални елементи бъдат открити и възпроизведени за нов живот в нашата съвременна живопис, тъй добър ярък национален облик, национална форма. В такъв случай обикновено се забравя, че форма и съдържание са неотделими едно от друго, че всяка форма е форма на конкретно съдържание. Могат ли дадени линии и цвят да имат специфичен национален характер? Едва ли могат да бъдат посочени такива не само в живописа на Доспевски, но и в творчеството на другите възрожденски художници. Ако в портретите на този художник се чувствуват патристичен дух на националното ни възрождение, това се дължи на факта, че както той, така и моделите му са били обхванати от този дух, който Доспевски е успял да долови в тях и предаде със средствата на реалистичната живопис. Следователно тук не се касае до приложението на някакви специфични „национални“ изобразителни похвати, а до използването на оповестените чрез академична школка в Русия реалистични изразни средства, с помощта на които надареният с тънък усет художник ни предава характерния облик на епохата. Разбирайки, че елементи на националната форма трябва да се търсят в нашето предословно изкуство, се споделят и от нашия талантлив живописец В. Стойков. В статията си „Как създадох картината „Селяни от Видинско“ пише писмо до руския император

тор“ В. Стойков между другото пише, че в своята творческа работа той се е стремил да установи връзка с нашите национални традиции от живописа в нашата стара фреска и с творбите на нашите художници демократи от Възраждането. За този стремеж на художника пише и А.т. Божков в същата статия, която споменах в началото. След като прави умелите забележки за отделен недостатък в картината на В. Стойков, той добавя, че „В линията, моделировката, поите на хората има една положителна условност, която ни връща назад през годините на миналото, поставя ни в епохата, свързва ни с нея“. Според А.т. Божков в изразните средства на картината на В. Стойков има „нещо от твърдостта на иконата, от суровостта на нейната моделировка, от характера на нейната градиция“. Както е известно, тази картина не се развива на особен успех в изложбата. Дори и да нямаше някои от недостатъците, които и сам Божков отбелязва, картината пак не би спечелила много по отношение на своята изразителност тъкмо поради това, че в средствата, с които е изградена, има „нещо от твърдостта на иконата, от суровостта на нейната моделировка“. За да се предаде атмосферата на възрожденската епоха, съвсем не е необходимо да се използват изразни средства на изкуството на тази епоха, особено пък средствата на религиозната живопис. Не бива да се забравя, че условността в линията и моделировката е много по-похождаща за предаването на странен, отвлечен и аскетичен облик на иконния образ, отколкото за подчертаването на съдържанието, което В. Стойков се е опитал да вложи в своята картина. Навярно старината на художника да запази стилизираната форма „с нашите национални традиции от живописа в нашата стара фреска“ и пр. му е струвала немалко усилие. Смятам, че ако същите тези усилия той беше употребил, за да постигне една по-убедителна типизация на образите и една по-жива, по-сочна живописна трактовка, в картината му действително щеше да се чувствуват бодрост и патристичен дух на възрожденската епоха.

Нашият талантлив живописец, заслужил художник Ц. Лавренов посветил много години на създаването на картини под влиянието на иконописния стил главно на нашата възрожденска икона. Използуването на някои от изобразителните похвати на тази икона в своята картина, предава в своите реставрационни пейзажи, изглед на манастири и пр. своето своеобразно поетично-сюрреалистично виждане на миналото. Природата и архитектурата в тези пейзажи изглеждат някак странни — полуиризираща, полудеистична. Същите изобразителни похвати обаче претече на художника да се доближи до непосредственото съвременно виждане на действителността в някои от своите творби със съвременни сюжети. Така например в пейзажите му „Стрелец на Център“ (ОХИ 1953 г.), пейзажа в ОХИ 1957 г. и др. природата и архитектурата стоят някак странни, сковани, без достатъчно жизнен трепет. Преди няколко годин обаче Ц. Лавренов направи сполучлив опит да се откъсне временно от влиянието на иконописния стил и нарисувал един пейзаж („Зима в планината“ излаган в ОХИ 1952 г., сега в НХГ), в който поради отдалечаването си от този стил той постигнал много по-голяма реалистична сила в предаването на сложното многообразие на природата. Това картина е един роден пейзаж, звучащ съвременно. Той притежава големи живописни качества, наситен е с дълбока емоционалност и е близък и популярен по съдържание на съвременния зритель.

Нашите възрожденски художници ясно съзнавали изостаналостта на традиционното местно изкуство и негодността на неговите изразни средства за създаването на една нова българска светска живопис и затова се стремяха да усъвършенствуват своето професионално майсторство. Обучението в Русия за Захар Зограф си остава само мечта, но Доспевски, Цокел, Павлович и др. учиха живопис в чужбина и благодарение на това можаха да издигнат нашата светска живопис през Възраждането на едно много по-високо, качествено ниво художествено ниво. Доспевски след завръщането си от Русия създаде прекрасни портрети, отличаващи се със своя верен рисунък, пластична форма и психологическа дълбочина. Той рисува и икони, обаче в тях запази някои от особеностите на традиционната икона, тъй като знаеше тяхното значение за поддържането на религиозното съдържание. Поради това неговите икони са имали успех сред религиозните българи. Тези факти показват, че на възрожденците и особено на Доспевски е бил ясен въпросът за традицията, формата и съдържанието. От всичко казано дотук логично е според мен да се заключи, че за създаване на национална форма — национален облик на нашата съвременна живопис, нашите художници не могат да разчитат на някаква традиционна национална специфика на изобразителните похвати. Съвсем иначе стои въпросът за националната традиция в декоративното и приложно изкуство. Там прекрасните традиционни декоративни елементи са действително налице и никой не може да отрече нито тяхното съществуване, нито отличителната им функция, нито използването им широко и днес

в областта на приложните изкуства. А.т. Божков пише, че елементите на националната форма трябва да бъдат търсени „в действителността и урните на традицията“. Изхождайки от разсъжденията, които направих по-горе, мисля, че тези елементи трябва да бъдат търсени само в действителността. Аз разбирам принципа изкуство национално по форма и социалистическо по съдържание така: социалистическото съдържание, което художникът иска да вложи в своите творби, трябва да намери израз във формата на правдоно изобразяване на един или други типични страни от нашата национална действителност.

Подбирането на сюжет на нашата национална история или съвременна действителност е вече една стъпка към националната форма. Отразяването на типичните национални страни на героите и обстановката, в която те действуват, придава национален облик на социалистическото съдържание, което художникът влага в своята живописна творба. Преди всичко художникът трябва да бъде способен да види в някои от историческите обектени особености на психиката на българина, които го кара да реагира по специфичен начин при някои обстоятелства. Да се види и предаде това в картината е много трудно, но извършено важно за подчертаването на националния облик на нашата живопис. Колкото и различни да ни се струват физиономичните черти на българите, все пак в тях има нещо типично българско, което талантливият и наблюдателен художник може да види и отрази. Доказателство за това са успехите в тая насока във творбите на възрожденските художници, както и в творбите на Марквичка, Майстор, Ст. Велев, В. Стойков, Ил. Петров и други наши живописци. Нашата природа няма такива черти, които да я отличават много рязко от природата на съседните страни. Някои местности, планини, равнини и пр. може да приличат много на местности, намиращи се извън България. Въпреки това в българската природа има известно локално своеобразие, което един добър пейзажист може да види и

отрази в платната си. На нас са по-особено близки пейзажите на Н. Петров, А.т. Миков, А.т. Мутафог, Б. Денев, Н. Танев, Д. Денев и още много други именно поради това, че в тях се чувствуват обикнети не на каква да е природа, а на нашата родна природа. Ако художникът се отнесе с нужната сериозност, той може да види типични национални черти в обектите, на които в по-голямата част от времето, докато съществува, въпреки силното влияние на чуждестранната мода.

В течение на много векове световната реалистична живопис достигна до най-голямо съвършенство на изразните средства. Художниците постепенно овладяха перспективата, анатомията, светлосиатата, цветовете и всички ония средства, които ни дават възможност за най-ясен пластичен израз. Производителният художник, който вижда типичните отличителни черти на своите съградоини — типичното в техния бит и природата, която ги заобикаля, може да ни даде ярък израз с помощта на тези богати изразни средства, които не са можели на изкуството на никой народ, а са средства на всяка реалистична живопис. Да се съизмислят в една или друга степен изобразителни похвати и начини на виждане от паметта предословна религиозна и светска живопис, това според мен значи да се върви повече или по-малко по пътя на подражанието. Това значи художникът, търнял по такъв път на търсене на национална форма, да убие сам своето непосредствено виждане на действителността и да ни представи тази действителност през очите на други художници от миналото. Ние знаем как са виждали действителността нашите стари иконописци и възрожденски художници и затова не е необходимо съвременният художник да ни представя в своите картини със съвременни или исторически сюжети как биха ги третирали например З. Зограф, Доспевски или Н. Образописов. Наистина доста чудно е как някои наши художници, съвсем малко на брой, се решават да пилеят творческата си енергия в по-голямо или по-малко наподобяване похватите на нашата по-стара живопис, което ги довежда до неуспешни имитации — наистина интересни и в известна степен прияти за съзряване, но в никакъв случай реалистични творби, притежаващи убедителността на непосредственото лично виждане и съ-

ремениата осянка на живото мимоло и истопляне.

Това разбиране за националната форма налага решението и на един друг въпрос, а именно — дали типичните черти на нашата национална действителност, които трябва да бъдат отразени в живописа и имат значение на форма за изразяване на нейното социалистическо съдържание, не се отнасят, ако не изцяло, то поне с отделни свои елементи, към това съдържание. Този въпрос обаче изисква отделна подробна разработка.

С едни или други становища, застъпени в тази статия, навярно не всички ще се съгласят. Едно по-широко разсъждение по въпроса за националната форма в нашата живопис ще помогне за неговото раз-

КНИЖНИНА

В редакцията се получи кн. 7 на списание „Български войни“. Тя съдържа богат материал из живота на българския военноморски флот по случай неговия празник, разказите „Гибелта на Кронщадския полк“ от Герасим Вишневски, „Сломената гордост“ от Мария Албанска и „Ръцете“ от Николай Тихонов; очерците „Моряшки мечти“ от Мария Микрова, „Към върха“ от Л. Полишки, „Далечна дума“ от П. Дарев, исторически очерк „Варна“ от В. Чанков, „Приключение“ от Л. Робертс, нов материал под рубриката „След Априлския пленум“, страници за Людмила Стоянов, представен от Пантелей Зарев, и за Нейко Балкански, представен от проф. И. Мавродиев; много стихове, разнообразни четива и военни фоторепортажи; цветни репродукции на картини от Нейко Балкански и Симеон Велков; нов материал за фашисткия генерал Ханс Шлайдел и много други.

ФОТОКОНКУРС

на сп. „Наша родина“

В тазгодишния фотоконкурс на сп. „Наша родина“ ще бъдат раздадени:

1 първа награда	1.000 лв.
2 втори награди	по 600 лв.
2 трети	по 400 лв.

Материалите за конкурса се приемат по пощата или направо в редакцията — София, бул. Ленин 47. Крайният срок е 31 октомври.

ЗА ДЕЙСТВИТЕЛНО НОВАТОРСТВО

Димитър ЗЕНГИНОВ

че „фактът“, който изтъква К. Илев, си остава в кавички. Без да са необходими статистически данни, е широко известно, че днес мнозинството композитори в света не използват додекафонната система.

В статията си К. Илев отправя към Ст. Ст.-Иванов до голяма степен справедливия укор, че той не посочва „как и защо, в кои творби и по какъв начин... Шьонберг разрушавал мелодията, хармонията и полифонията“. Но за съжаление в статията на Илев не може да се открие как и защо и в кои творби Шьонберг (след неговия опус 10, разбира се) не разрушава мелодията, хармонията и полифонията. С такъв метод на полемика не може да се стигне до добри резултати. Друг е въпросът, че и двамата автори са ограничили от размера и характера на една статия за вестник. Полезно ще бъде вече да се премине към конкретни музикални анализи на страниците на нашето музикално списание.

В стемже си да защити на всяка цена някои произведения Илев смесва твърде непословително литературно-сюжетните с музикалните качества и с цялостната идейна концепция и въздействие на оперите „Питър Граймс“ от Бритън и „Жизно път на разпътията“ от Стравински. Верно е, че „Питър Граймс“ притежава значителни музикални достойнства, верно е, че музикално електантна разностранна опера „Жизно път на разпътията“ има по начало нравоучителен сюжет, но е верно също така, че тези опери в последна сметка дават израз тъкмо на „твърде много потиснатост и пессимизъм, безизходен трагизъм и безсъвестност, твърде много скептицизъм и иронично отношение към света и човека“. Илев е искал да използва грешките на догматическата критика, която приписва на тия опери всичко „лошо“, за да им припише на свой ред качества, които те нямат. Какъв е смисълът да се отива от една крайност в друга? Към една и съща творба различни художници могат да подхождат така че да се получат противоположни резултати. За това не бива да ни интересуват, особено при синтетичното оперно изкуство. Важен е продуктът на цялостната постройка, неговата идейно-естетическа насоченост. А тъй като идейно-естетическата насоченост на тия опери е чужда на стремежите на нашето време.

Все още в това свое полемично утвърждение К. Илев казва, че Хитлер изгонил Шьонберг и изгорил творбите му, както и на други прогресивни творци, с което иска да подсказва вероятно, че музиката на Шьонберг е била несъвместима с фашизма. Но трябва да се знае, че Шьонберг беше еврей и е твърде рисковано да се сочи като пример в борбата за прогрес се намира. В такъв смисъл наистина „асинхронни“ названия са синоним на едно и също явление в музиката, всички те идват в задълната улица на модернизма в нашия век.

К. Илев пише за „факта“, че Шьонбергът додекафонизацията се използва днес от мнозинството композитори в света... Разбира се, за качествата и бъдещето на едно ново направление съвсем не е решаващо дали в даден момент то е спечелило на своя страна мнозинството или малцинството от композиторите. Но трябва да се каже,

раментът е много ценно качество в полемиката. Без него можем да четем безсодни и сучки статии. Но темпераментът слеза да бъде насочен към подбирането на по-цветисти епитети за опонента, а страстно да търси повече и по-ярки факти, които да убедят всеки читател в правотата на изказаната мисъл.

Статията на Конст. Илев четене върхата мисъл, че творбите на Шьонберг, Барток, Хиндемит, отдавна вече звучат за света... в достатъчен срок от време, за да бъде оценена тяхната стойност. В този смисъл той говори и за нашата музика: „Нека се върнем само петнадесет години назад и си спомним кой признаваше мелодичното майсторство на Панчо Владигеров, Пипков, Веселин Стоянов, Марин Големиев и другите български композитори от тази епоха. Трябвало време на публична, певни и оркестранти да чуят тази мелодия и разкрият нейната красота и съдържателност“. И наистина безбройни са примерите от историята на музиката, в които гениални творби не са били оценявани при тяхното появяване. Някои са получавали признание при премиерата, други е трябвало да почакат няколко години, трети — и по-дълъг срок. В посочените горе примери Конст. Илев явно не е за ползуването на чуждестранни примери. Може да се допълни към това, че последните симфонии на Шьонберг или Онегер, писани през изтеклите 10-15 години, съществуват победоносно по света.

За всеки честен музикант днес е безспорна заградната роля на малазата светска музика. Творчеството на Шьонберг е широко популярно не само в Светския съюз, но и в САЩ. А трудно може да се каже, че в САЩ съществуват никакви благоприятни условия, пропаганда и пр. тъй като съветската музика или за Шьонберг. Творчеството, за което е дошло историческото време, е асесивно — може да го изгоним през вратата, то ще влеже през прозореца.

Иска сега си, припомним, че Шьонберг почна да пише атонална музика от 1909 година, а додекафонична — от 1923 г. Неговото направление решително не може да се оплоче от липса на пропаганда, на теоретична литература по проблемите му и т. н. И въпреки това Шьонберг изгуби дауба с Шьонберг, с Прокофиев, с Онегер, с действително новаторската музика на нашия век, дори и в своя западен свят. За това самият той направи твърде пессимистична равностетка за творческия си път в последните години от живота си.

Ние сме вече във втората половина на нашето столетие. Може да се каже, че в него е останало, кое не е, което е пътят напред. В тази оценка много ни помагат някои исторически моменти — постановленията на ЦК на ВКП (б) от 1948 година срещу формализма, XX конгрес на КПСС, II конгрес на светските композитори. От постановлението от 1948 година срещу форма-

К. МАРКОВ

Из Изложбата на фотожурналистите

КУЛТУРНИ ВЕСТИ

от глумина

Режисьорът Александър Астрюк подготвя филма на „Един живот“ — екранизация по едноименния роман на Мопасан, с участието на Мария Шел.

Продуцентът Шарл Брабан възнамерява да направи един филм върху пагубните последици от атомните радиоактивни излъчвания. Филмът ще бъде заснет по романа на прогресивната писателка Мартина Моно — „Облакът“. В ролята на лекаря — Жан Дене. Предвижда се и участието на Даниел Дарио.

Журито под председателството на Андре Мора е присъдило наградата за най-добрия френски филм на „Порт де Лапа“, последния филм на Рене Клер.

Чарли Чаплин привършва снимките на филма „Един крал в Ню Йорк“. Известни американски кинорежисьори възнамерявали да възпре-

пятствуват разпространението на филма в Съединените щати и Западна Европа.

Специалисти на късометражния филм във Франция ще прекарват колкото сезони в Съветския съюз. Рене Люко ще снима „Международните студентски игри“ в рамките на съветския младежки фестивал в Москва, докато Анри Фабийи възнамерява да направи дълготражен документален филм върху Съветския съюз.

По големите екрани се прожектира с голям успех документалният филм на Крис Маркер, озаглавен „Неделя в Пекин“.

Известната френска филмова артистка Симон Синоре ще замине за Китайската народна република, където през октомври ще започне снимането на първата френско-китайска филмова продукция.

дизма, дълбоко правилно в своите основни естетически принципи, отделил подлежащи днес на корекции положения биха използвали от догматизма и схематизма, за да се нанесат удари срещу истинското новаторство. Като пример за това може да служи статията на Мария Ковал за творческия път на Шьонберг, печатана в няколко книжки на списание „Советская музыка“ 1948 г. Широкият простор, който разкри XX конгрес на КПСС, се използваше ловко днес от ревизионистите в защита на формалистичното псевдонаторство. Особено типични примери за това има в полския печат през изтеклата година. Конст. Илев пък цитира съветския музиколог Георги Хубов, като подчертава саедната мисъл от доклада му през II конгрес на съветските композитори: „Такава художник се разпорежда свободно с всички изразни средства на своето изкуство, изработени в миналото и настоящето“. Да, разбира се, тъй-мо тъй — „с всички изразни средства на своето изкуство“, но не и с ония средства, които разрушават неговата същина.

Излишно е тук да цитираме всички и категорични изказвания срещу формализма в музиката, направени от нашите първи майстори, като Л. Пипков, Ф. Кутев, В. Стоянов, Ст. Стайнов, П. Владигеров, Г. Димитров, М. Големиев и др. Повечето от тях са учили на запад и то също между двете световни войни, та е трудно да се обясняват в „неосведоменост“. Намиса в тяхното творчество до 1948 година формализъм, няма и до днес.

Но не за тези автори е главно думата. Преди всичко анималното днес трябва да е към онова младо поколение, което тъй хубаво избуя на последния преглед на българското музикално творчество. То трябва умело да премине между Сцила и Харидада на реакционизма и формализма. Ако то не следва народностния дух от творчеството на един Стайнов например, то няма да е поколение на български композитори.

Конст. Илев цитира често и със съгласие редица основни естетически положения от доклада на Г. Хубов и статията на Ст. Ст.-Иванов относно новаторството, социалистическия реализъм, народността и пр. Това е хубава изходна база — оттук вече следва анализът на конкретните факти. Затова ние с искрон интерес бихме прочели една статия от Конст. Илев, в която той конкретно и с повече примери да развие своята мисъл: „кое от това ново носи ценностите на новия дух и кое — едни спекулативни“. Но и дори само от тази мисъл е ясно, че и той признава съществуването днес на спекулативна новаторство. А с тия спекулативни трябва да се води борба. Трябва да се пазим чисто и неопетено всяко изкуство на най-хубавите създавания на Шьонберг и Прокофиев, на Онегер и Хиндемит, на Барток и Яначек, които възхваляват хората на нашето столетие в тяхната борба за чистота, което черпат пътя към светлото бъдеще и на българското музикално творчество.

ЕЛИН ПЕЛИН ОТНОВО НА ЕКРАНА

РАБОТАТА НАД „ГЕРАЦИТЕ“

Нар. артист Георги Стаматов, режисьорът Антон Маринович и операторът Трендафил Захариев по време на работа

— Хайде, момчета, ставайте!... Божане, Петре, ставайте!

Слънцето още не се е показало, а старият Герак е вече буден. Нивите са чисти, жетва е... Раздвижва се дворот. Голямата бяла къща се оживява. Тичат хора, отварят се врати, отваря се и голямата двора на порта. А от там се вижда полето. Хубавото, плодородно българско поле.

Герак го погледна с поглед, поема дух:

— Ех, че време ми се отвори! Как ще се хване, в човешки пот майката земя.

На екрана е нар. артист Георги Стаматов. От чардака слеза Стефан Пейчев и Иван Тонев. Ето и Кунка Баева, Вера Динева, Ангелина Миндова. Иззад колата се показва нар. артист Иван Димов. От крачката излиза Мария Шопова. Но това са имената им в живота. А там, пред нас на платното се съветат, бързат, стаят се за тежкия трудов ден Герак, синовете му Божан и Петре, снахите — Божаница, Петровица, Елка, старият му приятел Марколака, върната му помощница — жена му баба Марго. Оживели са героите на Елин Пелин.

Втори дубла. Трети. В малката кинозала е тихо. Режисьорът, монтажистката, звукооператорът, художникът, сценаристът — всички гледат анимателно. Новият материал е добър. Изобразително и звукоизпълнително, режисьорски и актьорски. Няма да се прескани. Още триста метра и филмът ще бъде завършен.

Помоглиме сценариста Христо

Сантов и режисьора Антон Маринович да ни разкажат нещо за работата си над филма. Как сценаристът Сантов е работил, как е осъществил сюжета, какво е променил от повестта, какво е прибавил.

— Как съм осъществил сюжета? Но, според мен, това съвсем не е нужно. Аз мисля, че най-правилното съвременно предаване на автор като Елин Пелин е да се даде такъв, какъвто е. Та той така ясно е представил разлагането на селото, разпадането на патриархалния живот, пагубното влияние на града, с такава реалистична сила ни описва трагедията на героите си. Не, достатъчно е да оставим автора да говори сам, за да се получи верно, съвременно звучене. Затова и аз нищо не прибавих, нищо не измених. Допълних диалога там, където авторът не го е дал, преведох повестта на филмов език. А дали ще се получи атмосферата на Елин Пелин, дали героите му ще оживеят на екрана — това вече не зависи само от мене.

Режисьорът е доволен от работата на актьорите. Получили са се образите и на Герака — Г. Стаматов, и на синовете му, и на снахите. Ангелина Миндова е добра като Елка. Ганчо Ганчев е много убедителен Павел — покрива от златистия живот селянина. Добри са и Иван Димов — Маргарита, и Кунка Баева — Божаница. От гледания досега материал може да се очаква, че ще се получи атмосферата, толкова характерна за Елин Пелин. Това се дължи до голяма степен и на работата на

оператора Трендафил Захариев, и на художника Найден Петков. Добре е подбрана и местността за снимки. Филмът се прави в Елена и околностите ѝ, а теренът там е подходящ, защото всичко е събрано на едно място — и ниви, и хълмове, и гори.

Но все пак, докато филмът не бъде напълно монтиран, докато музиката не запълни празнините, не може да се говори със сигурност. Филмът „Гераци“ ще излезе на екран през ноември. Дали е хубав, ще кажат зрители.

ЕВГ. БОЖИЛОВА

Фестивал НА ЮГОСЛАВСКИЯ ФИЛМ в Пула

ПУЛА, ЮЛИ. — В древната арена в Пула, на северното адриатическо крайбрежие бе открит четвъртият фестивал на югославския филм. Първият прожектиран филм бе „Има само хора“, произведение на „Ядран-филм“, по сценарий на А. Диклић и режисьор Бр. Бауер.

Ще бъдат прожектирани най-новите югославски художествени филми, между които и първият

югославски цветен художествен филм — кинокомедията „Поп Чира и поп Спира“ и първият югославски широкоекранен филм „Красотите на Олапана“.

За фестивала в Пула са пристигнали и много филмови артисти и филмови дейци от чужбина. Пристигнаха и българска филмова делегация в състав: Хр. Маздажиев, Д. Даковски и Н. Спиров.

ФИЛМОВИЯТ ФЕСТИВАЛ В КАРЛОВИ ВАРИ

КАРЛОВИ ВАРИ, ЮЛИ. (От нашия специален пратеник)

Миналата година Япония е произвела 570 игрални филма, Бирма — 150, Индия 250!

Тези азиатски страни поразяват с броя на филмите си. Но техните филми са все още твърде битови, недостатъчно социални, недостатъчно изиспани. Това от гледна точка на тематиката... От гледна точка на режисурата и техниката те са твърде далечни от европейския вкус, със странна за нас драматургия. Ние трудно ги разбираме.

С тези мисли седнахме в салона, за да видим премиерата на китайския филм „Новогодишна жертва“ („Молитва за щастие“).

Санг Ху, приличен на 18-годишно момче, се е скрил в официалната лодка, където седи всяка делегация по време на нейната премиера. Той е на 42 години и е режисьор на филма. Какво ще ни даде той, какво ще ни покаже симпатичната Пай Ян, главната изпълнителка? Гледали сме много китайски филми, затова сме любопитни.

Светла екранът на истината! Той ще ни каже!

Началото на нашия век. Китайката Сян Лин е изгубила мъжа си. Нейната свекърва я продава на лях варина, а той вече я е намерил мъж, високо в дивата планина. За 80,000 юаня се продава жена. Но тя бяга в долината, настанява се служил при един богатши. Откриват я, отключват я, оженав я насла. Мъжът ѝ, трудов човек, взел пари на заем от същия ляхвар, е обркан. Той ѝ казва, че може да си отиде, ако иска. Тя остава, има дете. Шастие то ѝ се усмива за кратко време. Но идват дългове, нещастия, мъжът ѝ умира, вдишните изядат малкия А Мао. Сян Лин е отново вдовица, отново става... служил. Но сега тя непрекъснато повтаря един и същи думи. Хората я мислят за поборка, странят от нея, надсмиват ѝ се. Излъгват я, че ако купи прага на църквата, шастие то ѝ ще се върне. В своята наивност тя вярва и една година работи и пести, но купува прага. Мошеникът-свещеник прибира парите, а горката жена разбира, че е излъгана. Връща се в църквата и започва да сече прага. Тя сече наивната си вяра в божествените сили, в доброто на

хората. Тръгва по белия свят, става просияния и умира точно на Нова година, затрупана от снега, пред къщите на същите богатши, дето се е молила за щастие...

Великолепна повест на Лу Син, написана през 1924 година! С режисурата на Санг Ху и играта на Пай Ян филмът разруши всички задръжки и преубеждения, погребави славата на всички фестивални филми и изгра на конкурсното небе. Салонът беше потресен, изненадан. Ръкоплесканията дълго не стихаха, а скромните и сдържани китайци наведоха очи към земята. Може би и те не очакваха такъв успех!

Китайците превъзеха фестивала изведнъж с едно безпечно художествено произведение. Стегнат, действително сценарий, разнообразен по ритмичка, отлична режисура, забележителен декор, използван от опитното око на оператора Чжен Ян-си с китайска външна и пестеливост. Играта на Пай Ян и Куан Цун Сян ни показа съвсем нови неща — непосредственост на изжи-

идия, с искреността и дълбокия реализъм, с кристалната чистота на художествената идея. Цветната, фотографична на филма беше толкова хубава, че никой не повярва когато ни казаха, че системата е Агфакор.

КАКВИ БЯХА ОТЗВУЦИТЕ ЗА КИТАЙСКИЯ ФИЛМ?

Пресата го определи като едно от първите произведения на фестивала, западните журналисти адигаха рамене и не можаха да промълвят дума. Попитях Радж Канур. Той отвърна:

— Това е изненада за мен. Те са успели да направят нещо, което аз не съм очаквал.

Юрнев, Зархи, Аршман, Садун, другите французи дадоха блестящи отзиви за китайския филм. А неговите творци създаха съвременно на стъпките, когато беше техникат приюм и ползаваша ръка — топла, дружеска ръка — на всекиго. Като се качвах по стъпките към Сидеро-

Югославската артистка Татяна Ведронтович

виането, тънка душевност и топлина, чувство за миря в движението, в минимална, в гнева и нежността, в тревогата и спокойствието, в мъката и радостта. „Молитва за щастие“ е двестаточесово китайско произведение, но то се разбира от всички, налага ни се не с битовете си детайли, а с големата

вата зала, чух как един от западните журналисти каза на колежата си: — Ние просто не предполагаме, а и не можем да си представим как-то става в Китай. След десет години те ще ни заминат във всичко...

КАКВИ ДРУГИ ФИЛМИ СПРЯХА ВНИМАНИЕТО?

Австрия ни показа една издължена, абстрактна история, пълна с наивност и алпийски красоти, но лишена от близост с живота и човешките проблеми. Канада и Съединените щати направиха добро впечатление с кинематографичните си филми, заедно с Белгия и Югославия. С право може да се каже, че американският филм „Светът на танците“ — ксметражен репортаж за танцовата школа на Марта Грахам в Нюйорк беше въздушно и незабравимо произведение не толкова със силата на режисурата, колкото с документалния материал — свободни танци по класически етюди от световната музика. Нито балет, нито художествено на гимнастика. Едно ново, непознато за нас изкуство, сведено до съвършенство на движението, до осмисляне възможностите на човешкото тяло.

Останалият поток от ксметражен филми пропагандираше красотите на всички страни в света. Някои от тях — „Карнавал в Хуехоинге“

Дейността на театър „Трудов фронт“

Театър „Трудов фронт“ приключи представянето си за сезона 1956/1957 г. през юли. Бяха изнесени пиесите „Албена“ от П. Попова, постановка на гост-режисьора Николай Дюкованов, американската прогресивна пиеса „Кривога“ от Джек Лондон, румунската сатира „Титаник валс“ от М. Мушкетер, комедията „Свекърва“ от А. Стрешини, светската драма „Сини мей“ от Л. С. Тирна, чешката комедия „Гостя от свободния свят“ от М. Стедлик, „Моралът на г-жа Дулка“ от Г. Заполска и „Пигмалион“ от Б. Шоу. През сезона театърът е дал триста представления, посетени от около сто хиляди зрители. Българските пиеси са играни повече от сто пъти.

Откриването на сезона 1957/1958 г. ще стане на 20. IX с комедията „Свекърва“ и драмата „Сини мей“.

Поместиме в бр. 27 рецензии за филмите „Поет“, „Вълшебник Абдурахман“ и „В каналите“ са погрешно подписани с имената Панчо Панчев. Рецензиите са редакционни.

В обикновения текст към снимката от новия български филм „Заколот на морето“ е сюрбонането на оператора. Той е Георги Каранов, а не Г. Георгиев.

В статията „Формализъм на Мейерхолд след Великата октомврийска революция“ от Ст. Каранов, поместена в бр. 27, са допуснати следните грешки:

1 колонка: специална маска — да се чете: социална маска;

(Мексико). „Константин Мьонке“ (Белгия). „Неизвестната градина“ (Югославия) и двата държавни филма на Цейлон бяха на високо операторско ниво.

Общо неудовлетворение предизвика френският ксметражен филм „Симфонията на самотния човек“. Танци, напомнящи епилептични тикове. Фантастични цветове и болезнена еротика, пълна дегенерация на класическата естетика. Филмът беше рекламиран като „поема за човека и неговата трагична съдба в света на висшата техника“, но възбуди дълбоко неудовлетворение. Музикалното му оформление беше осъществено с конкретна музика (шумове, локомотивни свирки, ударни, плъсци, часовникови звънци) и дразнещо ухото. Някаква модернизъм, търсене... Какво е направено? Патология! Това не може да покаже драмата на съвременния човек.

Друг филм с претенции е полският произведение „Човек върху релсите“. Създаден от младия режисьор Анджей Муха, „Човек върху релсите“ спира нашето внимание върху проблема за доверието в човека, напоява до болка грешките на нашето време и апелира страстно за повече широта, за повече смелост в работата с хората. Макар и изграден тягостно, върху тежки и многократни регресии, филмът звучи със смелост и съвременност, показва големите възможности на полските кинематографисти.

Едно ксметро влияние от италианския неореализъм е родило аржентинската комедия „Пет кокошки и небе“. Действието се развива по улиците на Буенос Айрес, животът е предаден реалистично, с хумор и добри чувства, с любов към обикновените хора. Този филм прокарва няколко интересни идеи, дава няколко изключителни моменти, но бързо се забравя, защото е повече зает от колкото изкуство. Все пак не бива да подценяваме реалистичния подход, добросъвестните търсения и жизнената правда. Това са скромни указания за излизане на пътя. А пред този път има много разклонения. Нека пожелаем на режисьора Рубен Кавалети да избере трудния път на самостоятелното реалистично творчество, почерпено от великите, несъвършени, а в чуждите великопости сюжетни извори на народния живот.

Господин Уин Уин представи бирманския филм.

Бирма е страна на голямо търпение и 150 игрални филма годишно. Но „Домът на Ратану“ беше изразен жестоко. Той трая към два часа, а бе съвсем очевидно, че му липсват поне още 2500 метра. Бирманците не стоят „само“ по два часа в кината като нас. Темата беше селска, с няколко запомнящи се дечи. Другото се изтри от съзнатия вечер, за да бъде забравено на другия ден. Но нека не бъдем толкова строги и претенциозни. В Бирма сигурно се смеят на нашите филми, че имат бързо действие и само 2800 метра дължина...

ФЕСТИВАЛЪТ СВЪРШИ

Той мина под лозунга „За благодарност във взаимнопомощната между хората, за вечна дружба между народите“. Повечето от филмите отговаряха на този повик; други страниха, но не го опосрота. В много произведения прозвуча вгъст за мир, за спокоен труд, за спокоен съществуване между народите. В други липсвае обидата от съвременността, от неестествеността за злате сетия век експлоататорски отношения. Трети филми претендираха за повече светлина, за повече красота в живота. Други възпаваша малкия, обикновен човек и търсеха правда и истина. Само един филм имаше за тема борбата против фашизма — това бе нашите филм.

Липен от външен блясък на реклами и сензации, на паради от звезди, на клоки и пусловия, Карловарският фестивал се превърна в истинска манифестация на изкуството. Независимо от награтите, фестивалът показа ръста на много млади кинематографични и сериозни наставане на няколко прочути киноматографски страни.

ВАСИЛ ПОПОВ

Репертоарът на театрите за новия сезон

В Министерството на просветата и културата са получили сведения за репертоара на драматичните театри в страната до края на 1957 година и за цялата 1958 година. Веднага трябва да се отбележи, че представените сведения са все още непълни и неточни. И тази година редица театри заксяват с изготвянето на репертоара си. Причините за това са няколко — ксметро се направиха промените в ръководствата на някои театри; слаба е все още творческата работа на театралните драматурзи; режисьорските колегии и художествените съвети не използват както трябва потенциалната автономия в ръководството на театрите; бавно се укрепват връзките между театрите и драматурзите; малко са издаваните наши и чужди пиеси, от които може да се прави подбор; някои режисьори, директори и драматурзи, които гледат формално на въпроса за репертоара, и др.

Има театри, като Софийския народен театър „Кръсто Сарафов“, Народен театър „Адриана Будеска“ — Бургас, Народен театър — Димитров и Народен театър — Габрово, чийто ръководства претърпяха корени промени. В процес са промените в техните състави. Поради това в тези театри едва сега започва да се работи сериозно за съставянето на репертоара.

Какви пиеси намират място в репертоара на драматичните театри за новия сезон?

СОФИЙСКИ НАРОДЕН ТЕАТЪР „КР. САРАФОВ“

Директорът на театъра засл. артист Аспарух Темелков е освободен от длъжността. За художествен и административен ръководител на театъра е назначен режисьорът Филип Филипов. Сега под негово ръководство се работи напредливо за съставяне на нов репертоар. В скоро време ще се организира широко съвещание на театрални дейци, на което драматургът на театъра Николай Лилев ще изнесе доклад по въпроса за репертоара. Съвещанието ще обсъди предложения за поставянето на нови пиеси на сцената на нашия пръв театър.

НАРОДЕН ТЕАТЪР ЗА МЛАДЕЖТА — СОФИЯ

За художествен ръководител на театъра е назначен режисьорът д-р Кръсто Мирски. Новото се обсъжда репертоарът на театъра, в който влизат пиесите: „Априлски огньове“ —

В. Ханчев, „Неспокойна старост“ — Л. Рахманов, „Учителът по танци“ — Лопе де Вега, „Градът на зората“ — А. Арбузов, „Последната спирка“ — Ерих Мария Ремарк, „Дърветата умират прави“ — А. Касона.

ЗА ДЕЦА И ЮНОШИ

„Снежанка и седемте джуджета“ — В. Пекерев, „Давид Коперфийлд“ — по Чарлз Дикенс, „Кристали“ — Л. Лвовски.

ТЕАТЪР НА НАРОДНАТА АРМИЯ

„Бели нощи“ — Сл. Красински, „Гибелта на ескадрата“ — Корнейчук, „Хотел „Астория“ — Ал. Шейн, „Разбойници“ — Шинер, „Поглед от моста“ — Артур Милер, „Укротяване на опричната“ — Шекспир, „Сребърната табакера“ — Голсуърти, „Краят на третия рай“ — Б. Брехт, „Майка Кураж и нейните деца“ — Б. Брехт, „Призраци“ — Ибсен.

ДЪРЖАВЕН САТИРИЧЕН ТЕАТЪР

„Призраци“ — Едуардо де Филипо, „Троянската война няма да стане“ или „Допълнение към пътешествието на капитан Куи“ — от Жан Жироуд, „Бай Ганьо“ — драматизация по романа, „Опора за пет пари“ — Брехт, „Чайна „Августовска луна“ — Дж. Патрик, „Чичови“ — драматизация от П. и М. Мирчеви, „Приключението на хабрия войник Шейн“ — драматизация от Буркан, „Съдия в клопа“ — Филипин, „Всичкината вдовица“ — Лопе де Вега, „Чистачина на дръж“ — сборен сатиричен спектакъл „Азариния“ — Аростофан.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — СТ. БЪЧВАРОВ — ВАРНА

„Мариша“ — Бр. Мричкови, „Министерства“ — Нушич, „Княз Мстислав Удалой“ — Пруг, „Азавотът Патен“ — Молиер, „Ученикът на дявола“ — Шоу, „Прозалена“ — Ив. Дончев, „Самуил“ — Ал. Хаджирисов, „Страх“ — Т. Генев, „Пожар“ — Л. Владков, „Чичови“ — по Иван Вазов от Пр. и М. Мирчеви, „Майка Кураж и нейните деца“ — Б. Брехт, „Милонерският неопол“ — Едуардо де Филипо, „Неспокойна старост“ — Л. Рахманов, „Безименната звезда“ — М. Себастиан, „Сън в лятна нощ“ — Шекспир.

ФИЛИАЛА „ВАРНЕНСКА КОМУНА“

„Еленово царство“ — Г. Райчев, „Човек и вълк“ — А. Химера, „Наследниците на Рабурден“ — Е. Зола.

НАРОДЕН ТЕАТЪР „САВА ОГНЯНОВ“ — РУСЕ

„В полите на Витоша“ — Яворов, „За честта на пагона“ — К. Зидаров, „Победен марш“ — Ал. Галчи, „Филонена Мартурано“ — Едуардо де Филипо, „Неизвестната дама“ — Калдерон, „Борни“ и „Суховиет“ — Гено Буер, „Детска пиеса, Бедността не е порок“ — Островски, „Хамлет“ — Шекспир, „Поглед от моста“ — Артур Милер, „Господин Понтила и неговият слуга Мати“ — Брехт, „Чудакът“ — Н. Хикмет.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ПЛОВДИВ

„Майчиното сърце“ — Б. Борозов, „В полите на Витоша“ — П. К. Яворов, „Пожар“ — Л. Владков, „Осинос“ — Ал. Киришеску, „Зимна приказка“ — Шекспир, „Мартин Идън“ — по Дж. Лондон, „Чутна Яна“ — Сл. Красински, „Аз не съм ти“ — Пасен Спачил, „Борислав“ — Ив. Вазов, „Мариша“ — Бр. Мричкови, „Вуйчо Ваньо“ — Чехов, „Страх“ — Т. Генев, „Аз имаме ли Иван Иванович?“ — Н. Хикмет, „Майка Кураж и нейните деца“ — Б. Брехт, „Еленово царство“ — Г. Райчев.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ПЛЕВЕН

„Хъшове“ — Ив. Вазов, „Парижката св. Богородица“ — по Юго, „Оптимистическа трагедия“ — Вишневски, „Девойката от фабриката“ — Володин, „Безименна звезда“ — М. Себастиан, „Майка Кураж и нейните деца“ — Б. Брехт, „Дяволската мелница“ — Шоу, „Зидари“ — П. Ю. Тодоров, „Падуанската хероиния“ — Оскар Уайлд, „Св. Серапио де Бержерас“ — Ростан, „Улица „Трите славя“ — Добричанин.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — БЛАГОВЕГР

„Безименна звезда“ — М. Себастиан, „Хъшове“ — Ив. Вазов, „Паджияна“ — Миладинов, „Унижените и окърбените“ — Достоевски, „Именият ден на господния директор“ — Парижката св. Богородица“ — по Юго, „Рюн Бел“

— Юго, „Откраднатото щастие“ — Франко.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ТЪРНОВО

„Борислав“ — Ив. Вазов, „Оптимистическа трагедия“ — Вишневски, „Мария Тюдор“ — Юго, „Пожар“ — Л. Владков, „Съдия в клопа“ — Филипин, „Дяволската мелница“ — Шоу, „Мирандолина“ — Голдони.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — СТАРА ЗАГОРА

„Хъшове“ — Ив. Вазов, „Оптимистическа трагедия“ — Вишневски, „Неизвестната дама“ — Калдерон, „В полите на Витоша“ — Яворов, „Падуанската хероиния“ — Уайлд, „Аз имаме ли Иван Иванович?“ — Н. Хикмет.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ХАСКОВО

„Борислав“ — Ив. Вазов, „Змеинова сватба“ — П. Ю. Тодоров, „Ураганът — Бил“ — Белоцерковски, „Аз ще те намеря“ — Борозов, „Давидови“, „Мария Тюдор“ — Юго, „Призраци“ — Ибсен, „Моето семейство“ — Едуардо де Филипо, „Възкресение“ — Толстой, „Грамада“ — Шерев по Вазов.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — КОЛАРОВГРАД

„Иванко“ — В. Друмев, „За честта на пагона“ — К. Зидаров, „На добър час“ — Розов, „Виновен ли е мечот“ — Д. Точев, „Парижката св. Богородица“ — по Юго, драматизация на Йосиф Венков, „Хъшове“ — Ив. Вазов, „Поглед от моста“ — Милер, „Вампир“ — Стрешини, „Улица „Трите славя“ — Добричанин, „Зора над града“ — Арбузов, „Откраднатото щастие“ — Ив. Франко, „Сватбата на Фигаро“ — Бомаше, „Игра на любовта и на смъртта“ — Ромен Ролан.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ВРАЦА

„В полите на Витоша“ — Яворов, „Миният болел“ — Молиер, „Нашествие“ — Леонов, „Дяволската воденица“ — Шоу, „За честта на пагона“ — К. Зидаров, „Дон Сезар от Базана“ — Сюдед, „Сватбата на Кречински“ — Сухово-Кобилян.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ДИМИТРОВГРАД

„Към пропаг“ — Ив. Вазов, „Платон Кречет“ — Корнейчук, „Нощна тревога“ — Соважон, „Девойката от фабриката“ — А. Володин, „На дъното“ — М. Горки, „Моята тайна“ — П. Вежинов, „Тартиф“ — Молиер.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — ЯМБОЛ

„Към пропаг“ — Ив. Вазов, „Ураганът — Бил“ — Белоцерковски, „Неизвестната дама“ — Калдерон, „Мечтите в изпитание“ — М. Величков, „Чиличното пръстение“ — Пастовски, „В полите на Витоша“ — П. К. Яворов, „Обща квартира“ — Добричанин, „Албена“ — Янков, „Човек и вълк“ — Химера, „Титаник валс“ — Мушкетер, „Както ви се харесва“ — Шекспир, „Възкресение“ — Толстой, „Юнак Гого“ — Каранованов (детска пиеса).

НАРОДЕН ТЕАТЪР — КУСТЕНДИЛ

„Борна“ — Янков, „Училище за мъже“ — Молиер, „Огненият мост“ — Ромашов, „През огнен мост“ — Горбатов, „Наследниците на Раборден“ — Зола, „Филонена Мартурано“ — Едуардо де Филипо, „Както ви се харесва“ Шекспир, „Към пропаг“ — Вазов или „Буна за земя“ — М. Петанова, „Съдия в клопа“ — Филипин.

НАРОДЕН ТЕАТЪР — СЛИВЕН

„Хъшове“ — Ив. Вазов, „На добър час“ — В. Розов, „Нашествие“ — Л. Л

Войник и гражданин на света

От ГЕОРГИ ПАВЛОВ

„НОКТЮРНО“

Мазарел е фламандец. Последният на велики майстори. Той се е родил през 1882 г. на брега на Северното море, сякаш това море — красиво и страшно, по пасивните дъни на което се извисяват на лунна светлина тъмните силуети на Вердерборгските дюни на югоизточния бряг на Северното море. Мазарел учи в Га — град известен с епистолата срещу Кара В (16 век) и със свободомислите си. Традицията Академичната Мазарел не заличава. Неговият професор е на мнение, че той — майка какво повече да учи и го съветва да тръгне. С голямо съпротивление с гореща любов към хората, към техните дребни радости и големи скръби, с широко отворени очи, които виждат всичко. Улицата става негов втора училища и то за цял живот. Наскоро изключителният фламандски майстор — един от най-големите маестрици по поетичното и мощно по сила черно-бяло изкуство — започва подобно на Рембранд, като огромен съвест срещу един свят, пълен с неправди, жестокости и покора, и му обхваща войната. Вече няколко десетилетия Мазарел онова и мисълта му е останала цял. Неговото първо голямо съзвездие — свест стария свят — през първата световна война, когато художникът със страстта на разбунтуван фламандец рутелно застава срещу ужасите на голямата калсалница. От това време

НАШИТЕ УЧАСТИЯ В КОНКУРСИТЕ

(Продължение от 1-я стр.)

Между десетките спектакли на фестивала, които приличат всеки ден хиляди зрители, един от най-интересните са тези на театрите, дошли с различните делегации.

Дават представления английските драматични театри „Уорк шоп“, „Ливингстайн мейк“ и „Верити“ — аржентински драматичен театър, френските театри „Пантомима“ на Иа. Лорел и минимистичният ансамбъл „Караван“, полският студентски сатиричен театър „Бим Бом“, мексикански драматичен театър, испански драматичен ансамбъл и няколко кулени театъра — чехословашкият „Радост“, полският „Какиа е това?“, румънският „Цандарика“, аржентински, уругвайски и корейски оперни театри и други.

Един от първите спектакли, на който присъствувахме, бе на френски театър „Пантомима“. Към този театър московчани, а и чуждестранните гости, проявяват голям интерес. И трябва да се каже определено — двата театъра (на Иа Лорел и минимистичният ансамбъл „Караван“) показват едно оригинално френско изкуство. Театър „Пантомима“ представя „Перак и клоун“, „Парижки възвраща“, „Човекът, който показва чудеса“, а „Караван“ — „Животът на един човек“ и „Метро“. Герои са перачката и възвращачът, парижкият гаврош, свирящ на шарманка, продавачката, проститутката, скитникът, работникът, френският буржоа.

Макар и къси, акварелни работи, които всички пантомими имат една идея — жаждата на човека за щастие и любов.

Декорът е съвсем условен. В „Перак и клоун“ например на сцената, която трябва да представя улица в Париж, имаме само едно въже с проецирани дрехи. Платна и завеси дават илюзия за околната среда. Затова пък господарствата актьорите. Те изпълняват сцената с живота, с човешката драма на героите.

Актьорите, които играят в пантомимата, са все млади хора. Трябва да се види, за да се оцени изкуството им, неговият чист френски финес и измисленост. Ще споменем едно име — това на Никола Горман — забележителна млада актриса от състава на „Караван“. Между своите колеги тя е една от най-ярките представители на това типично френско изкуство — пантомимата — изкуство чудно и удивително, доведено до съвършенство и все пак изкуство, което в значителна степен се нуждае и от фантазията на зрителя. Тя трябва да го допълни.

НАШЕТО УЧАСТИЕ В МЕЖДУНАРОДНИ ХУДОЖЕСТВЕН КОНКУРС

В центъра на Москва има една сграда, която се отличава от околните здания по своята масивна и съвременна изпъкнала архитектура — консерваторията „П. И. Чайковски“. Там става тържествено откритие на международния художествен конкурс на фестивала.

В нея конкурс участвуват около 1800 млади артисти. Певци, танцьори, пианисти, оркестранти, хористи, солисти от минимистичните ансамбли, широкос, артисти ще покажат над 500 номера.

Най-многобройни от участващите в конкурсите са любителите — около 600, а най-малко — китаристите — 14.

На другия ден след откриването на конкурс — във вторник, 30 юли, започна прослушването на певците. Първи се явиха бастите да покажат майсторството си пред едно жури, съставено от музиканти и композитори от Съветския съюз, Италия, Югославия, Полша, Бразилия, между които и световно известният певец Тито Скло, председател на журито, Ева Бандровска — турка. Членове на журито са директорът на консерваторията „П. И. Чайковски“ Савицкий и българският композитор Георги Димитров.

През това жури и пред многобройната висока музикална публика, която бе изпълнила залата, в този ден се явиха и тримата млади български певци Добри Миликов, Асен Трайков и Георги Димев. Те трябва да се състезават с още десетина свои съперници, между които Йон и Домитру от Румъния, Георги Панков, Ренетски и Гришук от Съветския съюз, един поляк и други.

От тримата български певци най-добре се представи Д. Миликов — много артистичен и напълно завършен певец.

В разговор с българите, които се интересуват от впечатлението, направено от нашите певци на членовете на журито, Ева Бандровска-Турска се изказа така за Д. Миликов:

„Много съм довольна, много ми хареса. Хубав глас, хубаво изпълнение.“

Вълхвеният най-голям надежда Д. Миликов обаче има — много сериозни съперници, между които и съветският певец Г. Панков.

В сряда, 31 юли се състезаваха тенорите и баритоните. Както и бастите, сравнително добре се представиха нашите тенори Борис Богданов и Тодор Стефанов, баритоните Стефан Димитров и Георги Койчев.

Изключителен успех имаше един румънски баритон. Четвъртък, 1 август бе почивен ден. В петък, 2 август ще се състезават мецосопраните, между които и българските певци Соня Хамерник, Минка Лолова и Анка Георгиева. Сопраните ще пеят в събота и неделя. От наша страна участвуват певците Виргиния Цеклова, Петрана Иванова, Росица Цветкова и Мария Бокатек.

Поредната от тържествена гала концерт на отделните страни участници във фестивала, които всеки ден се издигат наред с националните концерти, започна в понеделник, 29 юли с концерт на Съветския съюз. Той се състоя в Театъра на съветската армия. Представена бе обширна и изискана програма.

Българският гала концерт ще се състои донечер, в петък във филмала на Болшоя театър.

БЪЛГАРСКАТА АРТИСТИЧНА МЛАДЕЖ ИМА ВЕЧЕ РЕДИЦА ПРОВИ

Първи се проявиха младите музиканти от Пионерския симфоничен

оркестър. На концерта на симфоничните оркестри в парка Соколники те зазвяха с майсторското изпълнение на една трудна програма. Във вторник се състояха други два наши национални концерта — на Оркестъра на дейците във филмала на Малтий театър и на оркестъра в Зеления театър в парка за отпуски и култура „М. Горьки“. Нашите хора и танцови колекции изнесоха също концерти и на естрадата на Всесоюзната селскостопанска изложба и в двореца на културата Горбуново. Почти ежедневно дава представления и българският пири.

Навсякъде песните и танците на българските младежи и девойки срещат одобрението и възторга на хилядите зрители.

ИЗЛОЖБИТЕ

Открити са вече и няколко изложби — филателистична, фотоалбумна и изложба на изобразителното и приложно изкуство.

Международната изложба на изобразителното и приложно изкуство е открита в пантеонния парк за отпуски и култура „Максим Горьки“. От всичките изложби тя е най-голямата и най-интересната. Представени са около 3000 творби на млади художници от около 50 страни. Със свои произведения в изложбата участвуват българските художници Вл. Гинювски, К. Силанов, Н. Терзиев, Е. Говев, Хр. Нейков, З. Дюбова и др.

В представените произведения са изразени най-различни художествени школи и течения в съвременното изобразително изкуство. Много от творбите се отличават с голямо своеобразие и оригинално изпълнение, което говори за непрестанните творчески търсения на младите художници.

Главната тема, на която те са посветили произведенията си, е мирът и дружбата. В изложбата се виждат много картини с тази тематика, отличаващи се с големи живописни качества, майсторски нарисувани. Особено впечателват прав картината „При пепелището“ от германския художник Валтер Волац. Той е участвувал във Втората световна война и с дълбоко провикновение и потресаваша сила е нарисувал група руски деца, останали без покрив и семейство. Тази картина звучи като гневен протест срещу войната.

Не по-малко силно е впечатлението от плаката „И в шлемовете войниците гълбят се свят гледащата си“ — творба на американския художник Рокс Хент. Забележителен по своето майсторско изпълнение, проникнат с голямо чувство и сила е релефът от кована мед „Свобода“ от египетския художник Гамал Сагани.

В изложбата е застъпено широко творчеството на китайските и корейските художници. Запалили най-добрият традиция на древната национална живописна школа, те са създали прекрасни школи. Зрителите дълго ще помнят трогателната картина „Четене нощем“ от Юн Юе-туан, цветните гравюри на Ма Джа-сан.

С много творби участвуват и младите съветски художници.

МИХАИЛ ШАПЛЕ

„ИЗКУСТВОТО НА БАЛЕТМАЙСТОРА“

Изучаването на материалите

От Р. ЗАХАРОВ

Като получи програмата, балетмайсторът може да пристъпи към създаване на музикално-хореографичния план за композитора. Но преди това той трябва да проведе голяма подготовителна работа по изучаването на материалите, отнасящи се към произведението, над което му предстои да работи. Той трябва дълбоко и подробно да изучи епохата, към която се отнася действието на балета, характера на народа, за който става дума, неговия бит и обичаи. Той ще се запознае с литературните източници, с кинофотографичните (изобразителните) и други материали, които трябва да му помогнат по-лесно да си представи живота на епохата, в която се става действието на неговия балет. Като пример ще разкажем за подготовителната работа по „Бахчисарайски фонтан“.

По онова време аз току що завърших режисьорския отдел на института за сценични изкуства в Ленинград.

Когато узнах от Б. Асафьева, че ще поставям неговия „Бахчисарайски фонтан“, обхвана ме силно възбуждане. Настава моментът, когато аз трябва да пръв път да съставя голям балет и да го поставя в Ленинград с една от най-добрите в света балетни групи. Аз много мислех над всичко, което е свързано със създаването на такъв значителен произведение и веднага пристъпих към събирането на сведения и за самата поема, и за материалната култура на Полша, и за татарския фолклор.

И ето аз се отпуснах на „пътешествие“. Къде? В Пушкиновите времена и преди всичко при самия Пушкин. Аз препрочтах „Бахчисарайски фонтан“... Какво искаше да каже великият поет с това свое произведение? На отговора на този въпрос ми помогна Белинский, който формулира идеята на поема така: „Прераждане на двата дъма чрез високото чувство на любовта. Мисълта велика, дълбока.“ И... ако и той (герою) то, поне животът не е станал човек, то поне животът не е станал човек... Тези думи ми подсказваха като ключ за изтъкуване идеята на произведението.

Аз разбирах, че познаването на самата поема и на нейната идея е още недостатъчно, че ми е необходимо основно запознание с епохата, в която е живял Пушкин, с неговите приятелски кръгове, с източниците на неговото възхищение.

Като се запознах с всичко това, аз разбрах защо Пушкин е възприел Крим поетически и романтично, защо Пушкин, като създава образите на Гирей, Зарема и Мария, е говорил именно за човешките страсти, човешките чувства. Когато аз разбрах това, аз мен стана ясно стилът на съчинението и характерът на постановката на „Бахчисарайски фонтан“ — на хореографичната поема. Този балет не ми се представя като екзотично произведение, където възникват оригинални, но могат да станат самоцел. Аз не се стремех към спектакъл, в който би се намерял повод да се покажат по-вече всевъзможни източни танци от една страна, и етнографични бикови полонези, от друга. Старах се да гледам очите на Пушкин и неговите съвременници не само в Крим, но разбира се, и в Полша. Дружбата на Пушкин с

поета Микшевич става ключ за разбиране на полските партии. Характеристиката на полския народ, дадена от Микшевич, ми помогна в обясняването на полските сюжети, в създаването на образите на Мария, на нейния баща и на Вацлав. По такъв начин този въпрос беше решен сравнително лесно.

Много по-трудно беше с Крим. Трябваше да възстановя за себе си начина на живот, дейността и поведението на хората, образите, на които трябва да обживят в балетното произведение, да възстановя обстановката, в която са наредбата Зарема и Гирей и са създадени техните характери и прийоми. За това през есента се насочих към Ермитажа, където разгледах млади книги и рисунки, шевии, килими и др. Най-голямо ми помогна запознанието с иранската миниатюрна живопис. От материалите узнах, че кримският тансис двор се е намирал под силното влияние на иранската култура. Произведенията на кримските поети-песнигери ми позволиха да си представя речта и начина, по който Гирей се е обръщал към Мария, а самите миниатюри ми помогнаха да намеря възможния израз на жестовите и позите на Гирей, Зарема и тансисите жени.

Но къде да се намери характерът на движението на простите татари в Гиреевата войска? И ето че при търсенето на нужните ми материали аз се натъкнах на сребърна талера, на която някога е поднасяла песените в някое сибирско семейство. На тази талера бяха изобразени няколко монголски войници, галопиращи с кони, готови за бой.

Майсторът, който е издвигал на среброто тази композиция, е сумлял да отрази във фигурите на конниците, навели се върху талерта, на конете, а в издигнатата талерта, като че ли насочили към някакви изсечения за нас предмет, готовостта за страшен удар. Това беше така художествено изпълнено, така се чувствуваше динамиката, волата, устремът на всички фигури към една цел, че веднага ми стана ясно: ето, това е сцената на издигнатото в първия акт, това е татарският тансис.

Като извърших тази работа, аз започнах да работя за издигането на Пушкиновата поема. Това пътуване ми даде много по-голямо отколкото очаквах, тъй като там не намерих нищо друго освен стените на двореца и знаменития фонтан на смятне.

По затова, тъй другото мое пътуване, което предприех в Казака, аз останах в периода на работата ми върху талера „Казаки в полска“, ми даде изключително много. Веднаж, когато в една прекрасна южна нощ ние седяхме пред парта на казакска колаба и се любяхме на чудния изглед, пред нас — в сянката на луната в среднощната тишина — се появи девойка със старинна медна кана на рамо. Като седна в краката ни, тя ни предложи да пием сладка медна вода. Това беше тя — „моята черешка“, която аз тъй дълго търсех. Нейното държане, походка, лекотата и блясъка на косите, нейната непосредственост, всичко това сполучливо предаде на сцената младата Марияна Боголюбова — първата изпълняваща на ролята на черешката.

Това пътуване показва каква интересен материал за спектакъла може да се намери на мястото на неговото действие.

☆

От болшината възможност през пролетта. Бях много отслабнал, да ходех с бастури. Полягах в къщи и един ден излязох да се поразкожа край ливната.

Грешах стъпките, телеграфните жици блестяха, подхвърляше топъл ветрец, който клещеше водата на бялоснежните дъгове, додето краяха жаби. В зелените ливади наоколо бавно се спускаха два съкрела. Вървях, подпирях се на бастури и се радвах, че съм здрав и отново се разхождам край ливната.

И ето в този миг нарасна по насила се задала мъж и жена. Мажът тихичко зеленкава детска количка. Вардинов и Ангелина! Сърцето ми затупа. Когато се изравнихме, те спряха, ръкувахме се. Вардинов много се радваше, че вече съм здрав. Аз се усмихнах, но не можех да издържа откритията счастлив поглед на жена ми и отворено навреме смеяхах да се. Те отминаха, а аз продължих по платното, което се подпирях на бастури си. По едно време седнах под някаква върба. Пролетният вятър ми напелваше нещо радостно и в този миг почувствах, че душата ми се издига. И пожелав давамата да бъдат още по-счастливи.

Като помисля малко, моят приятел завърши: — Виждал ли, не Вардинов, а аз бях досега само с едно око. Ние, железничарите, казваме, че locomotivът има две очи: машиниста и огънар. Не гледа ли едното око — работата не върши добре. Еднократно бях вече тъмно и светлината на стрелките и семафорите горяха, между колите на ливните тропяха няколко звезди. Перонът се ожигна, чуваша се закарки на гимназисти, удари сигналната камбанка.

Ние платихме и се разделихме.

Само с едно око

Разказ от СПАС КРАЛЕВСКИ

Седяхме с моя приятел Янков на чаша вино в гаровия бюфет. Той мълчеше — отворе навреме на спелочното ми трепкаше една жила, съвсем ми черни вежди леко помръдваха.

Беше горещ августовски следобед. След като замисли последният пътнически влак, на залетия със слънце перон стана пусто и никак тъжно. Олушените от дима листа на липите не трепяха — между реалистично до помпата догаряха парчета вълниста и бледосива струйки дим се топяха в топлия въздух. Над гарата беше станало неочаквано тихо — само неловко писнаха стъпки на мандежист или се чуваше шум на съблещаване се буфери.

По едно време моят приятел се сетна като че неловко от някаква унес, размърда се, погледна ме и каза:

— Ти нали познаваш машиниста Вардинов, който получи награда като тежкотоварник?

— Да, познавам го.

— Слушай да ти разкажа нещо, което много ме измъчва, но досега никому не съм го доверил. Това започна през една есен, когато ме поканиха — от машинист станах огънар.

За миг Янков замълча — в големите му тъмни очи напираше някаква мъка, ръцете му леко потрепваха.

— С Вардинов сме съученици. На голямата външна гара ме назначиха най-напред мене — той дойде по-късно. Тогава общият момент на кантората, работничката в един завод. За пръв път го видях през пролетта. Струва ми се, че пролетта край железопътната линия е никак особена — аз чувствувам нейното идване в лекото поддръжката на синдириите на семафора от южния вятър, в тихия радостен звън на телеграфните жици и в блеснатите релси, около които потъмняват сянката омека и започва да се топли. Мирисната на пробудената се пръст се смесва с мириса на машинно масло.

Срещнах Ангелина, момичето, за пръв път край семафора — вървеше по платното на линията, вятърът развиваше пестрата й рокля и бухалиците й кестеливи, коси. Придружаваше я. Никого няма да забравя тая първа вечер с топлия устия на момичето, потрпяването на синдириите на семафора и зеленото му око — сякаш то ни даваше свободен път към нашето щастие.

Така мина повече от една година. Ангелина, когато беше свободна, идваше на гарата да ме напират. Машината ми напираше пара, бълваше дим и аз чувствуваше радостните и тръпки, които обхващаха и мене. Потеглях. Момичето ми махаше с ръка от перона и се усмихваше.

Обичах тогава работата си — струва ми се, че бях влюбен и в машината си. Исках тя да бъде винаги чиста, да свети, затова често-често изтичах с конци стъклата на прозорчетата на кабината. Моят огънар изглеждаше че разбира радостта ми и се стараше да ми помогне — веднаж той слезе на една малка гара, набра полски цветя, направи голям букет и го сложи на челото на машината. Поглеждах ме и хитро се усмихна.

И нашата машина наистина се отличаваше от другите — винаги беше чиста, слънчесте блещеше в стъклата на прозорчетата, димяха буталата,

почти никога не липсваше букет отпред. И винаги карах точно по разписанието — закъснения правех много рядко — само тогава, когато това не зависеше от мене.

Радвах се и началниците ми — често на профсъюзния ни съвет за пример с моя огънар.

Но каква стана сетне с мене — и сега не мога да ти кажа.

Тук моят приятел мълчаша, запали цигара и нервно смукна от нея. Отгоре, откъм силния каменист бандр, се чуваше шум — идваше влак. Дежурният ръководител излезе с малък диск в ръка и след малко с грохот профуча тежкотоварен влак. Когато отмина и над гарата стана отново тихо, Янков припадна втора цигара и продължи:

— Наистина не зная как стана това с мене. Аз започнах да се уличавам в други момичета, заспах по кръчмите, с една дума — живех лекомислено. Ангелина ме молене да се опомня, плака няколко пъти, но нищо не помогна. И разлях дъжд.

Беше студен декемврийски ден. Над перона имаше гъста мъгла — светлината на близките стрелки едва мължеше. Ангелина ми стисна ръка за последен път, не заплака, а само каза: „Прощавай, аз нямам никаква вина.“ И отмина — стъпките й по замръзалия сняг бързо заглушаха в мъглата.

Постоянн някое непознато, после свърнах в гаровия бюфет, откъдето излязох как призори с натежала глава.

По това време на същата гара назначиха и Вардинов. И още през пролетта ги видях дават с Ангелина — разхождаха се по платното на линията, нататък, към семафора, а вятърът пак развиваше полската й. Сякаш змия кълмаша сърцето ми. Започнах тайно да ги следя, но това само засилваше мъката ми. Не издържах и веднаж спрях Ангелина. Какво съм говорил, не помня, помня само думите й: „Ти не ме послуша, сега е вече късно.“ И отмина.

Минаха две години. Пак поддръжката синдириите на семафора, звъняха жичките, но аз бях друг. Промени се и машината ми — сега като че не се разбираше с нея. Имаше букет на челото и стъклата на прозорчетата бяха опущени. Пък и не я жалех вече. Порано ако забочувахме по някое нагорнище, аз трепях и веднага хващаш ръчката на пясъчника. Сега и машината беше недоволна от мене — забочувахме ли, сякаш ръчката — мислех си — наля и желажеше. С една дума — движеше се, спазваше знаеше и нищо повече.

Янков замълча за миг, пак запали цигара и продължи:

— Ангелина вече се бе омъжила за Вардинов. Най-лошото беше това, че живееше заедно във фойедрите жилищна. Никого няма да забравя

студентите есен и зими вечери, когато се върнах от работи. Прибърках се сам в стаята си — вятър студено, неразборна, а пък топоните тъжно шумоляха навън. Леко отдръпвах замръсното перде и погледнах. Отсреща светеше прозорците на техния апартамент. И отново заставих клещаше сърцето ми.

Аз продължавах да воля лекомислен живот, не си гледах добре работата и затова ме поканяха. Беше късна есен, валише дъжд. Отивах на профсъюзните. От няколко дни бях огънар на Вардинов. Само това липсваше! На събраниято беше шумно — обсъждахме въпроса за тежкотоварното движение. То беше още в началото и повечето от нас се изказаха против него. Варно, че превозваме повече товар, но ще разбием машините по нашите лоши профили. С една дума — полза никаква. Така мислеше дъжд. Тъкмо когато се бяхме най-много разгорещили, стана Вардинов и заяви, че иска тежкотоварен влак. Изръкопляскахме му неохотно и с това се свърши всичко. „Аха“ — помислих си — отсега нататък ти ще имаш само едно око! Аз ще извадя другото!“

— Какво искаш да кажеш с това? — запитах аз.

— Почавай, след малко ще разбереш... И така, дойде денят, когато ще с Вардинов поемем тежкотоварния влак. Беше студено утро, валише сняг. Машината набираше пара, Вардинов се вълнуваше, отворе навреме ме поглеждаше — като че искаше да каже: „Ти нали си ми помогнеш?“ А пък аз спокойно си пуших цигарата.

Влакът пое, другарите от перона, които бяха дошли да ни изпратят, замалкаха с ръце и ние потегляхме. Снежниците се въртяха около прозорчето на кабината и ме шибаша по лицето. Задуха вятър, който ставаше все по-силен, димът потичаше като мъглива вълна в бял простор и бързо се стопляше. В запустелото поле край линията клоните на дърветата круши безпомощно се огъваха.

Наближаваме голямо нагорнище. Бурята се засилваше и ни удряше точно в челото — чувствуваше аз съпротивлението на машината на малка. Аз уж поддържах огъна, но цялата си работа вървеше така, че да не помогна на Вардинов. А бурята все повече се засилваше и хвърляше сняг в кабината, машината намаляваше своя ход и пухтеше тежко. Просто запълваше на нагорнището. По едно време колетата забочуваха. „Аха, започва се вече!“ — помислих си, усмихнах се злорадо и запалих цигара. Не помня и пясъчникът — машината все по-често забочуваше, тресеше се и ръмжеше, а аз доволно потривах ръце. Вардинов, по което широко мур-

гаво често бе изпадал пот, тревожно ме поглеждаше. Аз се преструвах, че не забелязвам нищо, запалих втора цигара, отворих перцата и започнах да хвърлям вълнища, но не така, както трябва — на широк вълн, за да се поддържа огънят. Изведнъж машината забочува продължително и спря. Спогледнахме се. „Това не очаквах!“ — каза Вардинов. „ЗВ пръв път ми се случва!“ — свих уж а неудеменно рамене.

Така останяхме на снежната височина около половин час. Бурята беснеше и фучеше около нас, машиниците с клината фуражка и увиснали кишури сплътена коса на челото, стоеше с наведена глава. После машината с неимоверни усилия тргна, запляпа, заплути дрезгаво, като че гърдите й се раздираха. Едва изкачихме наклон. А до крайната гара идваше още две нагорнища, макар и по-малки. И там пъляхме и аз падах нехайно цигара след цигара.

Така пропална първият огън на Вардинов. Мозната от другарите ми започнаха да го подпират, а той мълчеше, стискаше зъби, но не се отказва от тежкотоварния влак. И в следващите прозеби ние пак пъляхме по нагорнищата. Често нещо ме жегаше в сърцето. Кому прена аз? Да не би машината и товарът да са на Вардинов? Но тогава не намирах сили в себе си да стъпя на краката си. Вечер пак подпихах пердета в моята стая и крадешком гледах осветения апартамент на семейство Вардинови. Какво ли ми приказва Ангелина? Сякаш лъже ли или ми се надмисля? Стоях така, опрял чело до студено стъкло и чувствуваш как някаква мъглива се утайва в душата ми...

Моят приятел мълчаша и отли от чашата си. По посърналата жълтеникава охля отсреща се вдигах

ОРГАНИЗАЦИЯ НА ХУДОЖЕСТВЕНАТА САМОДЕЙНОСТ

През последните години народната власт засили грижите си за развитието на художествената самодейност у нас. Създадена се методически кабинет при окръжните народни съвети и Централен дом за народно творчество, които непосредствено подпомагат идейно-методически художествената самодейност, създават репертоар на колективите и се грижат за квалификацията на техните ръководители.

От АНДРЕЙ ПУХЛЕВ

Постепенно се изяснява необходимостта от специфичен подход при изготвянето на творчество.

Трябва да обхванем специално внимание на това, че и самите колективи не се занимават ОРГАНИЗИРАНО с въпросите на самодейността. Липсва организация, която да създаде връзка между ръководителите и колективите в града, окръжните и цялата страна. Става дума не за индивидуално членуване на отделни самодейни в някои организации, а за групирани по самодейни хорове, оркестри и ансамбли, театралните и танцови колективи и кръжоците по изобразително и приложно изкуство в градин и околните организации (наричани например дружества) на самодейните колективи, в които отделните видове самодейност да образуват секции. Ръководствата на тези секции и дружества трябва да бъдат изборни и почетни (неплатени). Те ще бъдат актив от специални и самодейни — общественици, на които ще се опрат в своята работа в областта на художествената самодейност отдели „Промисла и култура“, методическите кабинети и обществените организации. Централното ръководство на

тези дружества, избрано от околните организации, ще работи в близко сътрудничество с Централния дом на народното творчество и с ръководствата на масовите организации.

Предлаганото организиране на самодейността в никакъв случай не бива да се сваща като отслабване връзките между отделните самодейни колективи и организациите или ведомствата, при които те са създадени. Читалищата, предприятия, учрежденията и училищата и за напред ще бъдат база на самодейността, тъй като без тях е немислимо самото съществуване на колективите.

Чрез организирането на самодейността ще се даде възможност самодейните по-задълбочено, с по-голяма задълженост и отговорност да обсъждат някои въпроси, организирано да се застъпят за подобряване на материалните условия, при които работят колективите, да сигнализират за неблагоприятния репертоар и методическата помощ и сами да контролират своята работа.

Ръководствата на организациите самодейни колективи по видове самодейност ще бъдат съществени органи по въпросите на самодейността и близки помощници при организирането на прегледи, фестивали, обсъждания, курсове и др. Членският внос, който членуващите в организациите самодейни колективи ще набират от концерти, спектакли и др., може да се използва за организиране на редица полезни мероприятия.

Прегледите и фестивалите на читалищата, профсъюзната, ученическата и студентската художествена самодейност, които се състоят през последните две години, показваха значителни постижения на нашата самодейност, съдействаха за разпространяването и в дадоха възможност да се прецени нейното състояние. Нашите хорове и танцови колективи, които през последните две-три години гостуваха в ГДР, Франция, Полша, Румъния и Албания, популяризираха широко българското народно творчество и високото майсторство на нашето самодейно изкуство.

Подобряват се и методите на работа. Ръководство и контрол сега се проявяват в разнообразните форми на методическа помощ. Заповедите в предписанията, административните и книжните указания са най-малко пригодни в тази област. Най-характерното за художествените самодейни колективи е доброволното и безвъзмездно участие на трудиците се в тях, затова те не търпят сухо администриране и груба намеса в творческата им работа.

Добре се посрещат съвместно проведението от Централния дом за народно творчество и методически кабинети обсъждания на работата на отделни колективи, показани занимания, семинари и практикуми с ръководителите по учебно-изпитателна дейност в колективите и по съвещателно поставяне на народни танци, както и редица други форми на помощ, прилагани успешно от методически кабинети в Столичния градски народен съвет.

Все пак според нас сегашната организационна основа, на която е изградена художествената самодейност, не е в състояние да удовлетвори разнообразните нужди на самодейността и да даде нови потисци за нейното развитие. Самодейните колективи се създават при читалищата, предприятията, учрежденията, училищата, войсковите части и др. — т. е. организационно те принадлежат към съответните организации и ведомства са длъжни да осигурят необходимите материални условия за дейността на колективите, да планират и организират участието им в културно-масовата работа изобщо и във връзка с отделни стопанско-политически кампании. Обаче масовите организации и ведомства, които имат много по-широк обхват на работа, не винаги могат да отделят достатъчно внимание за по-задълбочено разглеждане и за-

НАШАТА ХОРОВА САМОДЕЙНОСТ

От ПЕТКО СТАЙНОВ
композитор

Нашето хорово-певческо дело има свои традиции и история, която макар и не дълга, е изпълнена с високи художествени постижения, свидетелстващи за музикалната надареност на народа ни, за неговото умение да пее дружно и за голямото му песенно богатство, което като скъпо наследство му е завещано от поколенията през вековете.

До средата на 20-те години на нашия век българските граждански хорове съществували и работели разединено — всеки в града си, в тесния кръг на своята среда. Комплексирани предимно от учители, чиновници и работници, те бяха културно-просветни сдружения с демократични прогресивни тенденции. Такава организационна и художествена дейност обаче не беше идейно насочена и компетентно ръководена. Музикантите, им култура по онова време беше на по-ниско равнище и тогаващото буржоазно общество не предявяваше високи артистични изисквания към хоровите състави и не им поставяше общонародни възпитателни задачи. Репертоарът на тези колективи от миналото беше осъден, случайно подобен и без особен художествени достойнства, а хорово-диригентското изкуство, с малка изключение, не надвишаваше посредствените диригентски прояви. Необходимостта от единна певческа организация, изградена на широка обществена основа, която да обедини и насочи към народополитическа културна работа усилията на прясно създадените на Съюза на народните хорове в България, чийто учредителен конгрес се състоя през май 1927 г. във Враца. За основа-

тел на съюза се смята с право софийският народен смесен хор „Родна песен“ с диригент Добри Христов, който подготви и проведе конгреса, и от чиято среда бе избрано първото централно управително тяло на съюза.

Народните хорове (така се наричаха всички самодейни певчески организации, членували в съюза) бяха самостоятелни дружества с отделно ръководство и със свой типичен устав, които предадо на устно предаване на делото на българската музикална култура. По състав, идеология, задачи и методи на работа Съюзът на народните хорове в България (по-късно преименуван в Български певчески съюз) представляваше масова културно-обществена организация, в чийто основ бяха положени най-добрите просветни и демократични традиции на народа ни от времето на Възраждането. За по-малко от две десетилетия страната се покори с гъста мрежа от самодейни хорове, които бързо укрепваха и повишаваха художествените си качества.

Някои от съюзните народни хорове, като „Гусла“, „Родна песен“, хора на Софийските учители, на Пловдивското певческо дружество, на русенските железничари предприеха концертни турнета из Югославия, Румъния, Унгария, Полша, Чехословакия, Австрия, Италия и Германия, където с голям успех показваха постиженията на нашето хорово-певческо изкуство.

Първият конгрес на съветските художници разреши много основни въпроси на изкуството. Това повиши творческия подем на съветските художници. Във връзка с честването на 40-годишнината на великия Октомврий художниците усилено се готвяха за голямата юбилейна изложба. Надничните салони в Москва са недостатъчни да задоволят нарастващите нужди. Нови изложби се откриват често, понякога по няколко наведнъж.

През мосто пребиваване в Москва можеше да види множество интересни изложби на руски изкуство, както и цяла група изложби на задгранични майстори.

ИЗКУСТВОТО НА МЛАДИТЕ

Две изложби събуждаха особено голямо оживление, предизвикаха противоречиви мнения за развитието на съветското изкуство. Първата беше „Изложбата на младите художници от Москва и Московска област“, уредена непосредствено след конгреса на съветските художници. Интересът към нея беше много голям. Близо месец тя беше обект на оживени обсъждания и спорове.

Смелост и решителност в творческите търсения. Голямо творческо разнообразие. Това са първите ми впечатления. Изложбата, сравнена с предишната, състояла се преди година и половина, е по-жива, по-разнообразна, в нея се чувства участието на много художници, които се възмущават от проблема за художественото майсторство.

Някои произведения истински раздват с искреност на вложението в тях чувства и настроения, дълбоки мисли и интересни съвременни теми. В предишната изложба плакатът беше най-слабото място на графичния раздел, а сега заема едва ли не централно място. Колко сила и драматизъм има в плаката на младия художник Н. Терешинков. И същевременно колко умение и майка в използване опита на плакатите от времето на ре-

Край морето (масло)

волюцията и гражданската война. Създаденият образ притежава призивната сила, лаконична упростост и значителност, присъщи на тогавашните плакатни образи. В няколко плаката на художниците О. Савостков и Б. Устенский,

области на графичното и приложно изкуство и да внесат навсякъде нова, жива струя. Те имат своите успехи и в илюстрацията, карикатурата и политическия рисунок, както и в самостоятелната станкова графика. Опитите в приложното из-

разнообрази възможности, които методът на социалистическия реализъм осигурява на творците в техните търсения на свои линии изразни средства, на своя художествена физиономия.

Изкуството на Дейнека въздейства преди всичко с чувството на жизнена правда и съвременност, с уменията да се отразят най-важните съвременни събития. Дълбоко възмущава жизнеността на скулптурата на творбите, наситени с романтиката на труда и живот на съветските хора.

Ние често говорим за типични образи, за съвременни положителни герои. Младши съвременни художници са постигнали такава сила, изразителност и характерност, такава драматична напрегнатост и психологическа съсредоточеност, с каквато се отделят образите, създадени от Дейнека. Многочислените изображения на съветски хора: работници, червеноармейци, участници в Октомврийската революция и Отечествена война, козовници, физкултуристи, младежи и девойки притежават най-характерните черти на новия съветски човек: сила и енергия, душевна чистота, здраве, красота, и младост. Героично напрегнати са образите на работниците-червеноармейци в голямата картина „Отбраната на Петроград“ и „Отбраната на Севастопол“. Силни, здрави, волеви и красиви в своята младост са кметите се работници в „В следобедната почивка в Донбас“, а също и в картините му със спортно съдържание. Каква романтична напрегнатост, колко яра в живота в образа на пионера в картината „Пионер“, красота, здраве и сила в женските образи на „При морето“!

Работите на Дейнека може да не се харесват някому със своя своеобразна графично-стенописна maniera, със силната общообразност на формите и смелостта на композиционните разрешиения. Но те оставят зрители равнодушни. В неговите творби няма малки теми, незначителни събития. И най-редко успява да насити с драматичния патос и величие на епохата, в която живеем. Някои негови работи изобщо не забравят: „Отбраната на Петроград“, „Пред спускане в шахтата“, „В следобедната почивка в Донбас“, „Отбраната на Севастопол“, „Изгоряло село“, „Крайникът на Москва“, „Пионер“ и др., както и акварелите „Париж-палата „Св.Лазар“, „Улица в Рим“, „Вечер. Патриаршенски езеро“ и други.

Трудно е да се каже кои работи на Дейнека въздействат по-силно. Дали прекрасните му акварели, или големите станкови картини, разрешиения в едри монументални форми, въздействащи като стенописи, графичните му рисунки, ескизи и илюстрации, или силно експресивните му плакати.

Творческата физиономия на Дейнека е напълно лична, оригинална и разнообразна, художественото му майсторство — много смело и голямо. Те са плод обаче на голям опит и дългогодишен упорит труд, задълбочени търсения и художествена култура. Това беше много пъти подчертавано и на обсъждането на изложбата му при откриването и. Най-изтъкнати художници и критици като Д. Шаринков, Е. Кибрик, Соколов-Скулд, Мининер, Колпийский и др., с най-важните думи изтъкваха еднодушно големите творчески заслуги на художника. Основната мисъл във всички изказвания беше: колко важно е и изкуството си да каже нещо голямо и значително и колко голямо е значението на неговото творчество.

От проф. МАРА ЦОНЧЕВА

посветени на VI световен фестивал, се долавя следване на друга плоскостно и същевременно по-декоративно цветна тенденция, но не по-малко интересна и въздействаща. Доста интересна и разнообразна беше и останалата графика. Младите художници се опитват да навлязат във всички

Между изложените картини има сериозни и задълбочени постижения. Искрени и интересни бяха търсенията в пейзажа на двама брата Тутунови, Гаврилов, Сорочкин, Платов и др. Картините на Стояков „Хлеб“ и „Ростов — Ярославски“ разкриват сериозен и угъбен автор, чийто усилва са насочени към извая на голямо съдържание с класически средства. Сериозен опит за психологическа многофигурна композиция представяше и картината на Жилинский „В метро“.

Малките по размер картини на В. Иванов „На плажа“ и „Инданка“ показваха свежи и приятни живописни постижения. Интересна бяха и индийските етюди на Шаринков, а опитът за стена живопис „В страната на приятелите“ на В. Замков беше интересен и смел като голяма монументална фигурална композиция, направен с умение и вкус.

И все пак какво възмущава и смущава в тази изложба широка публична и специалностите — зрители и опитни художници?

Художествено майсторство младите художници търсят упорито и в колорит, и в оригинално композиционно разрешиение, и особено в самото техническо изпълнение. Въпросът за художественото майсторство е много важен и младежите с право се стремят към неговото разрешиение. Майсторството обаче не се постига изведнъж със самодейни търсения. То се запалва постепенно в резултат на дълъг, упорит труд и творчески опит. Присъщо обаче на младите хора е да са нетърпеливи, да искат да изяснят времето и своите творчески сили и възможности. Процесът на тяхното развитие върви правилно, когато това нетърпение съпътства искрените усилия в създаване творби, изпълнени с дълбоки мисли и силни чувства.

Тези въпроси ме възмущаваха докато разглеждах изложбата. Колко татантивни хора! И как някои изнасят своите възможности в самотни живописни търсения на оригинална форма. „Смелостта“ на някои от тях завършва с изключено лошо замисляване на изложбата имаше няколко подражания на Дейнека, Платов, Чулков и други, а също груби епигонства на Матис, Ван Гог, Сезан. Като пример на неграмотно подражание на Ван Гог се сочеха от всички работите на Ю. Василев „Портрет“ и „Кантус“.

ИЗКУСТВОТО НА ГОЛЯМ ЗРЯЛ МАЙСТОР

Ретроспективната изложба на А. Дейнека беше ярка демонстрация на най-големите постижения на съветското изкуство и същевременно на творчеството на един от най-оригиналните негови представители. Изложбата на Дейнека беше още и демонстрация на големите и

Изложба на фотожурналистите

„Малки момички“

В залата на Софийския държавен университет е открита фотоязложба, организирана от Секцията на фотожурналистите при Съюза на българските журналисти.

В нея участват петдесет фотожурналисти с около триста творби, в които са отразени големи преоброявания, ставали в нашата страна. Голямо е жанровото разнообразие.

Особено впечатлението правят снимките на Вл. Димчев, Б. Георгиев, Ст. Кожуларов, В. Кашев, М. Тащев, Ганчо Стояков, Рачо Стояков, и др.

НИЛИЩЕН ФОНД

Стопанско предприятие при Градския народен съвет в гр. Варна
ул. „Мусала“ № 12

УПРАВЛЕНИЕ		ХОТЕЛИ	
Телефон:		Телефон:	
Директор		Република	36-66
Счетоводство	34-96	Москва	38-68
С-ба „Имоти“	21-68	Преслава	25-83
Клосва с-ба	25-80	Почивка	25-47
		Сметка	
		Българска народна банка	№ 58/6

Хотелите при стопанско предприятие „ЖИЛФОНД“ — гр. Варна (Република, Москва, Преслава и Почивка) предлагат на посетителите — гости на града хигиеничен стан и чисти легла при културно обслужване.

Главен редактор: АЛЕКСАНДЪР ОБРЕТЕНОВ
Редакционна колегия: ТЕНЮ СТОЯНОВ (зам. гл. редактор),
ВАЛЕРИ ПЕТРОВ, ВЪРБАН СТАМАТОВ, ГЕОРГИ ДИМИТРОВ,
ВЯРА БЛАГОЕВА.